The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa The only Telugu Newspaper for H E H The Nizam's Dominions

గోలకొండ పత్రిక

తూప్రుబజారు, హైదరాబాదు, (దక్కన్.)

ప్రతి సోమ, గురువారములు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందారూ ౬-౦-౦ అర్థ ,, ,, ౩-౦-౦ విడి ప్రతిక ౦-౧-౦	**GOLKONDA PATRIKA** HYDERABAD, Dn.) THURSDAY 14-3-1935	ప్రాత పత్రికకు వెల ప్రత్యేకము

సంపుటము ౯ } శా. శ. ౧౮౫౬ శ్రీ భావనామసం॥ ఫాల్గుణ శు॥ ౧౦ గురువారము ౯-౬-౪౪ ఫ. { సంచిక ౨౪

మతమునకు బలము మతస్థులసంఖ్య

హిందూమత క్షీణదశ, క్రైస్తవ, మహమ్మదీయవృద్ధి

సనాతన సోదరులకు హెచ్చరిక

(మాదిరాజు జనార్దనరావుగారు)

ఈనడుమ మన ఖమ్మంమెట్టులో జరిగిన ఆంధ్రసభ సందర్భమున, సనాతనాధునాతనులమధ్య జరిగిన సంఘర్షణ వలన, యుభయపక్షములలోనివారికిని కొంత హృదయపరివర్తన మేర్పడినది. నవపక్షములవారును అధికోత్సాహముతో వున్నారు. శారదాబిల్లు రావటమువల్ల కొంత దేశసంక్షోభమైనను, శాస్త్రజ్ఞానములేని బహుజనులకు చాలా మేలుచేకూరుచున్నదని చెప్పవచ్చును. ఎందుకంటే; దేశములో మానవుల లేకుండే, పండితపక్షాలు మనని ధ్వంసపరచి, క్షీణానందమైన విషయములు వినిపించుచున్నారు. నిజమునకు వారెన్నడైన తాలుకదిపారా? శాస్త్రములలో ఎటువంటి అమూల్యమైన విషయములు దాగియున్నవో, ఒక్కరైన చెప్పారా? పీఠాధిపతులు మతాచార్యులని పూజావచ్చిపాదసేవలు కొంచూ పోవటమేకాని ఒక్కనాడైనా సభచేసి ప్రజలకు శాస్త్రజ్ఞానము బోధించిన సాహసపోయినారా? యీశారదాబిల్లే రాకపోయినచో, కొలప్రవాహములో కొంచెము యెసెముగానైనా మనతో సాకేమికుండేవారు పాడుగూతా మనపనులకువారు ఆ ద్రుతగుణముల మీకాలానుగుణ్యముగ వారుమనను అనుగ్రహింపకతప్పినదికాదు. వారుఅనుకొనినట్లు యీశారదాబిల్లు రద్దుకావటాన్ని యీనాడు నైమిషారణ్యంగా మార్చలేరు. అట్లావుండటం అందరికీయిష్టమే. కాని నెనుకటిపీఠిఅనుభవము కాలపరిణామము అలాబోధించుటంలేదు. మనదేశంలో మహమ్మదీయ దండయాత్రలనుండి, నేటివరకుజరిగె పరసంస్కరణము వీరు అడ్డుకొనుటయా, హిందూమతాన్ని కాపాడలేకపోయినారు, మొగమిక్కిలినాడు, వేటినిఎప్పుడు ఆశాస్త్రీయమని బోధించుతూవచ్చారో, అవియిప్పుడు వారికి శాస్త్రీయములుగానే కనిపించుచున్నవి. అప్పటికాస్త్రుల్లగారు ఒకరు యిప్పుడుమిగిలివున్నట్లయితే, పరపదమ్యుతి మైనటువంటి మనదేశంలో వుండడానికి యిష్టంలేక, యితరదేశమునకు పోవటానికి మనస్సొప్పక, ప్రాణంతీసుకుండేవారు. నిజమైన బ్రాహ్మణునిమాట అటువుండి నిజమైనహిందువుగూడా యిప్పుడుయిట్లాంటి దేశంలో గాలికూడా, పీల్చకూడదు. ఎందుకంటే గాలిమనదికాదు. మనదేశాన్నేకాక, పంచభూతాలను వాళ్లు స్వాధీనంచేసి నిరర్గళంగా తీసుకొనకుండా గాలిపటుము యెలావచ్చు కాదు.

మనదేశంలో మన్మపభుత్వాలు వెలిగేంతవరకు, నయానో, భయానో; సర్వవర్ణములు వాళ్లవాళ్ల హద్దులలో యున్నారు. మనను పానిపత్యానికి ఒప్పుకున్నాముకాని. ఎప్పుడైతే విదేశపాలనవైనావో, విన్నారలుకుకొనాపనే ఆశ వాళ్లకు కలిగింది. నిర్భయముగా పానిపత్యాన్ని వదులుకోలేరు. వాళ్ళమనతో వుండరాదివ్వవు. తీరా యిప్పుడుయేమయిందంటే, మనము యెవరిపాలాలపడినున్నామో. యెవరిచేత మెట్టికాయలుతింటున్నామో. వాళ్లపరసకు పోయి నిలుచున్నారు. అందువాండ్లు ఒప్పుకున్నారుకూడా! ఎందుకంటే వాండ్లు వాండ్ల బలాన్ని ఎక్కువచేసుకుంటేనేగాని, మనను శాశ్వతంగా పరిపాలనచేయలేరు. అచ్చగా బ్రాహ్మణునుండి యేంచేస్తారో చెప్పండి? అచ్చగా తలకాయ సజీవముగానుండగలదా? దానితోడు తక్కినఅవయవములు వుంటేనేగాని, తలకాయ పని చేయలేదు. మళ్ళీఅన్ని పుష్టిగావుండాలి అలాగేమనదేశములో, అచ్చగా ఒకేవర్ణమునలచివుండి, దేశాన్ని నిలుపుకొని తద్వారా మోక్షసాధనానికిగడుంగలేదు. ఒకవేళ అన్నికాని. ఒకటక్కా నివున్నా పుష్టిగా సజీవముగా యుండాలిసింది. ఏదేశానికైనా సృష్టిమొదలుచివరకు ఒకటేపట్టుపతప్పదు. ఉంటే చాతుర్వర్ణ్యమన్నా వుండాలి! లేదా; సంపూర్ణత్వమన్నా వుండాలి; అంటే ఏనాడద్వైతము; ఒకడే, బుద్ధిచేత బ్రాహ్మణుడుగాను, పరాక్రమముచేత క్షత్రియుడుగాను, సంపత్తిచేత వైశ్యుడుగాను, దేశసేవచేత శూద్రుడుగాను వుండాలి. వెనుక యేలాగున వున్ననూ. యిప్పుడుప్రతిదేశం అలా తయారుకావాలి. తక్కిన దేశాలల్లో ప్రజలు అలాగే తయారవుతున్నారు. వారిమనను తమతో ఒకటిని వేదించుకుంటూను. గడచిన పదోపాసం గ్రామములో చూడండి వీరువారనచేండా యుద్ధభూమికి ఎంతమందివచ్చారో? కవీశ్వరులు, గాయకులు, చిత్రలేఖకులు, పండితులు, విద్యార్థులు, అందరూ. ఇంగ్లండు దేశానికేమైనా, వెంట్రుకంగానష్టముకలిగిందని. అనుకున్నా దేశస్వాతంత్ర్యాన్ని నిలబెట్టుకుంటే, తరువాత యెవరపనులను రాజ్యము, మాసుకొనవచ్చునని తలంపుకో కాదా! దాను యుద్ధభూమిలో దూకింది. అసంగ్రామసమయములో యెవరిపనులను వారేయు చూసుకుందామనివుంటే. స్వాతంత్ర్యంపోవటి పోయింతరువాత, వాళ్ళయెప్పటిపటలుపోగలరా? నాడుదేశానికి సర్వతోముఖంగా పనికిరానప్పుడు? తాయనిలక్షణంగా, భద్రంగా, ఆధారముచేసుకొని, నిల్చున్న చెట్టుకొమ్మను తానేనరుక్కుంటే, వాడు యెక్కడుంటాడో చెప్పండి.

కాబట్టి ప్రస్తుతము మనను మతములోవున్న పెద్ద ఆధారమేమిటో దానినిభద్రపరచుకుండే ఆలోచనచేయాలి. ఎక్కడైనా మతమంటే, మోక్షసాధనానికేర్పడ్డ ఒక సిద్ధాంతానికి, సంబంధించిన ప్రజాసముదాయమనే అర్థమిస్తున్నది. అసిద్ధాంతాలను అనుగమించే, అభిమానించే ప్రజలు లేకపోతే మతమేమిటి? అప్పుడుమతం, గ్రంథాలల్లోవుండి బీరువాలల్లో అలంకరింపబడుతుంది. అదికూడా అపనమ్మకమే. ఎందుకంటే మన మతంపెడిపోయిన యునానీ వాళ్ల గ్రంథాలను యెక్కడ పూజిస్తున్నారో మున్ముందు చూపండి. నిస్వల్పసంఖ్యాకులుగానో, మనదేశంలో జొరబడ, హిందూగర్భంనుండి, చీల్చుకొనిపోయిన తొమ్మిదికోట్ల మహమ్మదీయులలో, పేరుకొక్కడైనా మనవేదాలను విశ్వసించలేకపోతేనూ నీ; వీరందామనేతలంపు గలవారైన ఉన్నారేమో చూపగలరా! అలాగే క్రైస్తవమతములోనికి, ఏటేటా ప్రవాహంగా పోతూవున్న మన ఆదిమాంధ్రసోదరులన్నీతికూడా అంతే! వేదాలమాటదేవుడెరుగు, అభుసుపంస్కృతిపారస్పతను కూడా వినరు. నివేదాలు నీకు దక్కాలన్నా నీసారస్వతం నీకు దక్కాలన్నా, నీమతం నిల్చివుండాలి. నీమతంనిలవకపోతే, నీవుఅన్యమతస్థుడవైతే, నీకు అప్పుడు మాగోడుకో యేంపనివుంటుంది. అదికూడా కాక నీమతంలో, ఆచారాలేకపోతేమతందక్కదు కొంచెట్టియిప్పుడు. నీస ర్వభండాలమైనదనిఅనుకున్నా, మతంనిలవబెట్టకోవాలి. మతాన్నినిలవబెట్టుకున్న తర్వాత చాతుర్వర్ణ్యవిభాగం చేయటానికి, మీఅభిప్రాయప్రకారం తరిగి. శంకరాచార్యులవారు పుట్టకపోతారా! అందరూ సాయిబులో, కిరస్తానివాళ్లో అయిపోతే, వారిలో ఎప్పటికైనా శంకరాచార్యులవారు హిందూమతోద్ధారణకోసం ప్రభవించినా ఆయననేమి పనికిరాదుగా? ఆయనకు మనవాళ్లే మనసుకెక్కాలి. ఇలా మనం వేదోక్తంవేదోక్తంఅంటూ, మాస్తూవుండవుంటేశ, మన హిందూ గర్భములోనుండి, మహమ్మదీయులని, క్రైస్తవులని, మొత్తంపదిహేనుకోట్లమంది కోల్పోయినాము. ఇలాగే అంటూవుండండి, చివరకుపిలకపట్టుకొని, బయటనిలాగటానికైనా ఒక్కడుదక్కకుండా పోతారు. అనాడుకూడా మీరు అలాగునే యంటుంటారుగా!

క్రైస్తవమతంయెంత తీవ్రగమనముతో వ్యాపించుచున్నదో, కొంచెముపట్టెబాళ్ళలో నివాసంచేసిచూసేవాళ్ళకి తెలుస్తుంది. ఒకనాడుమన ఆంధ్రదేశములో పాలకులుగావున్న పౌరుషవంతమైనజాతులు. కమ్మవారు, రెడ్లు కూడా కొన్నికొన్నిచోట్ల క్రైస్తవమతస్వీకరణ చేస్తూవున్నారు. అందాకాయెందుకు: నైజాం రాష్ట్రములోనే, లోగడ పదిసంవత్సరములలో ౧౨ లక్షల ఆంధ్రులు మహమ్మదీయులు అయిపోయినారని వ్రాయబడినట్టియు, ఖాడింపబడనట్టియు మాట వింటే పాషంతో పాడుచుకొని చనిపోతారని అనుకుంటా. కావలసివస్తే ది. ౨౫-౧-౧౯౩౪ తేది సాధన పత్రికలో. ఆంధ్రుడు ౧-౧-౧౯౩౪ తేది కృష్ణాపత్రికలో ఆంధ్రుల క్షీణదశ, యను వ్యాసములు చూడండి. ఈ ఒక్క విషయంచాలు మనము ఆహారవిద్రావాదులమాని కంటికిపంటికి ఏకధారంగా యేడ్వడానికి. కాబట్టిమనకందరికిఇప్పుడు ఒకటేశరణ్యం దేశములోవున్నవారంతా బ్రాహ్మణులమనియనుకొంటానికైనా ఒప్పుకోవాలి! నేడా కులభేదాలుచంపుకొని తరువాతనే మనాసలేహిందువులను నియమినా చెప్పుకొనటానికి ఒప్పుకోవాల వుభయత్రా కాక అగ్రత్వానికిపెనుగులాడితివా మనకుఅధోగతే; ఎందుకంటే మీరువద్దన్నా, తక్కినవారు మీసరసకువస్తారు, ఇవ్వాళ్ళటిచ్చి కాలంకాదు. „హిందూసంఘటన్” యనే పుస్తకములో శ్రద్ధానందస్వామివారు యేమి చెప్పారో చూడండి. వెనుకటి కొన్ని సంవత్సరముల జనాభాలెక్కలను తీసుకొని, ప్రతిసంవత్సరంహిందూమతంనుండి క్రమంగాయితరమతములలో కలిసిపోయ్యేవారిసగటుసంఖ్యయిచ్చి, యీవిధంగా నాలుగువందలసంవత్సరములలో, హిందూజాతియంతా నశించిపోతుందని తెలివిచ్చియున్నారు.

ఇప్పుడుమనని యీప్రవాహానికిఅడ్డుకట్టకట్టడం మంచిదంటారా? లేకమతంఅంట్లకొప్పులు, శారదాబిల్లులని తగాదాపడుతూవుండటం మంచిదంటారో విచారించండి. అలాఅనటం, చేతమిమ్మలను, కర్మబాహ్యులుకావలసిందని అనను. ఎందుకంటే మనదికర్మభూమి మనకు జుట్టులోకర్మ బొట్టులోకర్మ కట్టులోకర్మ కర్మనినా తున్నబేయి దగ్గరేయి లుదకుచావదే ము చచ్చినతరువాతకూడా మనకలను కర్మవదలను. కాబట్టినేను కర్మమానండవుకమ్మనిఅనను యీకర్మయెలావున్నా, మనకర్మయిలా కాలిందిగా! దీనినుండివిముక్తులమై మనదేశమతరక్షణచేసుకుండే ఆలోచనచేయాలి.

ఈగడచినకాలములో, మనమెన్నడైనా మనక్రిందివారికి మతమంటేయేమిటో, మనమతం అన్యమతములకన్న యెలాప్రశస్తమైనదో, దానినిదక్కించుకునేమార్గమేమిటో, మనం అన్యమతంలోనికిపోతే మనదేశానికివచ్చే అనర్థమేమిటో బోధించామా? సితవిద్యను కాంతునిసివసమతులుకలుగజేశామా? అప్పుడుమానేసిందు. యిప్పుడుకలుగచేస్తున్నామా? పైగావారు అన్యమతములలోకిపోతుంటే. యేమోమనభారంతీరిపోయినట్లు సంతోషించుతున్నాము! ఎంత ఆగౌరవమైనమాటో చూడండి. బ్రహ్మాయశ్చిత్తం యెన్నాళ్ళు అనుభవించినా తీరదు. అందుకే నేదయానందాది మహాపురుషులు, దేశానికి రానున్నముప్పుకనిపెట్టి, మతములో మార్పును తీసుకొనివచ్చినారు అప్పటికివారు, నూతనసిద్ధాంతములను, వేదమే ఆధారముగా చూపినారు నిజంగా వేదములో యేమిజ్ఞానమున్నదో, యెప్పుడైనా తెలిపినవారున్నారా? అదికూడాకాక, వేదముల,శాస్త్రముల, పుట్టకాలమునుండి నేటివరకు, మతములో యెట్టిమార్పు లేకుండా ఒకేవిధముగ నిలిచివున్నదని యెవరైనాచెప్పగలరా! అటువంటిసందర్భములో ప్రస్తుతము. మతములో జరుగుతుండేమార్పును జరుపవలసినపనియేమి? మతము నేర్పేటచేసే అపచారములను తొలగించుటకు, మహాపురుషులు అప్పుడప్పుడూ పుట్టుచూవుంటుంటు మనమెరిగినవిషయమైనప్పటికే. ప్రస్తుతనవనాగరిక మతోద్ధారకులను చూపి వీరుమతాంతరులని. మతదూష్యులనితక్కుడించుట పొరపాటు: ఒకనాటి ఆచారము ఒకనాడువుండదు. ఎప్పుడునూయుండుట సృష్టినియమము వేదముల, శాస్త్రముల. యుత్పత్తి మొదలు నేటివరకు ఒకేఆచారముండెనా? కాన, సోదరులారా! యిట్టికాలంకొలవిషయములతో. జోక్యముకలుగచేసుకొనక, మనమతమును కాపాడుకొనుటకు తలయుప్రయత్నములను చేయుడు. నిజమునకు సనాతనులుయింకావిషయములో ఏమిఆలోచించుకొనినది తెలియదు. శారదాబిల్లును పురస్కరించుకొని, మనమతముపోయినదని బోధించువారిమాటలు విశ్వసనీయములుకావు మనము తమింకను పూర్తిగాపోలేదు గనుకనే వారిమాటలువినుటకైన నులభ్యమైనది. మతముపోయినమరునాడు వీరిమాటలు వినువారెవరు? మతాంతరులగు క్రైస్తవులు, మహమ్మదీయులు వినుచున్నారా? కాబట్టి మనమతముసజీవముగా యుండగానే జాగ్రత్త పడవలసినదని మనవిచేయుచున్నాను. కాబట్టి సోదరులారా! మన మతము నిలుపుకొను భారసంతతియును ముఖ్యముగా మనమీదనే ఆధారపడియున్నది. కాన కుడిచేతితో మంచిత్రిపము త్రాగవలయునా, లేక ఎడమచేతితో మంచితీర్థము త్రాగవలయునా యనువిషయములను, మనమతసిద్ధాంతములను యెత్తి చెప్పులచే ముప్రస్తుతము మనమతమే యేయాధారమునవలంబించియున్నదో దానిరక్షించుకొను వుపాయమును అన్వేషించుట యుక్తమని నేను మనవిచేయుచున్నాను.

జాబులు

ఉస్మానియా

స్నాతకోపన్యాసము

అయ్యా,

ఇటీవలజరిగిన ఉస్మానియావిశ్వవిద్యాలయ పట్టప్రదానోత్సవసందర్భమున డాక్టరు మెకంజీగారొసంగిన యుపన్యాసమును చదివితిమి.

విశ్వవిద్యాలయమునందు ముఖ్యోద్యోగులగు మెకంజీగారు తమవిద్యాలయమును, దానిపద్ధతిని, దానికిగల దోషము లను చేపూరదుకన్న, చేపూరలో పూరాధులు ముగ్గడించుటలోనింతకేదు. వారువివరించిన విశ్వవిద్యాలయాదర్శము లుండవలసినదే. మన్నించదగినది.

ప్రప్రథమమున నేను తమయుపన్యాసమునందు సూచించినట్టి తమయభిప్రాయములను మెకంజీగారు „మనస్ఫూర్తిగ” ఖండించినారనియే నేను విశ్వసించుచున్నాను. కావున నేనారియుపన్యాసమునందు నాకుతోచినసందేహములను వివరించుచున్నాను.

(౧) నిజామురాష్ట్రమునందలి విద్యావిధానమునందు తగుమార్పులను సూచించుటకిటీవలనే ప్రభుత్వమువారొక కమిటీనేర్పరచియున్నారు. ఆకమిటీయందు మెకంజీగారు ముఖ్యసభ్యులు; ఒకవిధముగ సూత్రధారి. కమిటీ సభ్యులందరును ప్రభుత్వోద్యోగులగుటచేతను, ఇతరులగు సూచనలనుబట్టియు కమిటీవారిసిఫార్సులు పూర్తిగ ప్రభుత్వముచే నంగీకరింపబడునని తలపబడుచున్నది కమిటీవారి యాలోచనయందున్నవిషయములలో ముఖ్యమైనది „విద్య ఏ భాషద్వారమున నేర్పవలయును” ననునదియే. ప్రభుత్వోద్యోగులును, రాష్ట్రమునందలి యల్పసంఖ్యాకులును ఉర్దూభాషయే యుండవలెనని వాదించుచున్నారు. దేశమునందలి యధికసంఖ్యాకులును, ప్రభుత్వోద్యోగులలో కొందరును, ఉద్యోగేతరులును, రాజ్యమునందలి వాంఛితమైన — ప్రాథమిక మాధ్యమిక ఉన్నతవిద్యయంతయు విద్యార్థుల మాతృభాషల ద్వారమున — తెలుగు, మహారాష్ట్రము, కన్నడము ఉర్దూ నేర్పబడవలెననియు కళాశాలాతరగతులలో ఇంగ్లీషుమువయోగింపక తప్పదనియు వాదించుచున్నారు. ఈవిషయమింకను చర్చింపబడుచునేయున్నది; ఇరుపక్షముల వాదప్రతివాదములు జరుగుచున్నవి. ఇట్టి సందర్భములో ఉర్దూవాదమేసరియని బల్లగుద్ది విచారణకమిటీసభ్యులగు మెకంజీగారు వాక్రుచ్చుట అసమంజసము. „There can be no doubt therefore that the language policy adopted by the University is a success” అని వారుచెప్పినారు.

రెండుపక్షముల వాదప్రతివాదములను సమగ్రముగవినకయే న్యాయాధికారి తన యభిప్రాయమును వెల్లడించుట తగునా?

(౨) విద్యనేర్పు నుపాధ్యాయులకును, నేర్చుకొను విద్యార్థులకును సన్నిహితముకాని భాషలో విద్యగరపుటయుచితము కాదని వారుచెప్పియున్నారు. „It is un-natural that instruction should be imported through a language which is neither that of the teacher nor of the taught.” వనవానాటికి ౧౦ మందిమాత్రమే మాతృభాషగనుండిన ఉర్దూను వారెట్లుసమర్థింతురు? విద్యార్థుల యనుకూలములు. అవసరములు ముఖ్యమా లేక... ఉండే మైనప్రభుత్వ పాలిసీకలదా?

(౩) మెకంజీగారు హైదరాబాదురాష్ట్రమునకు వచ్చి ౬ మాసములు... కాలేదు. ఈ కాలములోనే వారెన్నియో వివిధకార్యములను చక్కబెట్టుటయందు మగ్నులై యుండిరి. ఈయల్పకాలములోనే యన్ని విషయములను పరిశీలించితిమని వారుచెప్పినమాట, వాస్తవము కాకపోవచ్చును. కావిషక్కడి విద్యార్థులందరికిని ఉర్దూభాషయందు, ఇతరస్థలముల విద్యార్థులు ఇంగ్లీషుపరిజ్ఞానమునందు ఎక్కువపాండిత్యముకలదని వ్రాయుట అతిశయోక్తి... మనవిచేయుచున్నాను.

ఈ ... ఉర్దూమాతృభాషగా లేని విద్యార్థులు ... చేరియుండుటలేదా! అట్టి విద్యార్థులుకూడ ఉర్దూభాషలుకూడ చేరియుండిరి ... మిక్కిలిగా ... చున్నారని వారియభిప్రాయమా? ఉర్దూలో విద్యనేర్పబడుచుండుటచే ఉస్మానియావిద్యార్థులితరులకంటె ఎక్కువసామర్థ్యముగ ఎక్కువ జ్ఞానమును విషయములను గ్రహించుచున్నారని వారివాదన. ఉర్దూమాతృభాషకానిగిన బాలకవిషయము నేను పూర్తిగంపదలచలేనుగాని యితరులవిషయము లోనిది సత్యదూరమని నానమ్మ...

...కము. ఇట్టి అతివ్యాప్తికల యభిప్రాయమును వెల్లడించుటకుముందు సందర్భములనెక్కువగ పరిశీలింపవలయును. ఒకవిధమగు సందర్భములలో విద్యార్థులకు వివిధభాషలమూలమున విద్యనేర్పింపవలయును, ముఖ్యముగ ఉర్దూతో నెట్టిసంబంధముకాని ఆంధ్ర, మహారాష్ట్ర కన్నడుల్పుషయమునచెనుదేసుగ ఉర్దూలోను ఇంగ్లీషులోను బోధించి ఫలితముల నరయవలెను, ఇతరప్రయత్నముల నెన్నియోగమనింపవలెను. ఇట్టి పరిశోధన చేసినగాని నిజము బయటపడదు. ముమ్మాటికి నేను వృథాభిప్రాయములను వెల్లడించుటసరియగుపద్ధతికాదు.

౪. కళాశాలలలోనికి ఎక్కువమంది విద్యార్థులను చేర్చుకొనరాదనియు ఉన్నతవిద్యకు విద్యార్థులందరు అర్హులుకారనియు వారుచెప్పినారు. వ్యవసాయమునను పారిశ్రామిక, వ్యాపారాయకత్యాదివిషయములలోను వారియభిప్రాయములు స్పష్టముగవివరింపబడలేదు. వీనిఎటులున్నను ప్రజాబాహుళ్యమునందు విద్య యభివృద్ధిచెందవలెను; విద్యావిధానము ప్రత్యేకజాతి, ఒకమతము, ఒకతరగతివారి యనుకూలమునకేగాక అందరికిని సమానమగునవకాశములను కలిగించునదిగ నుండవలెను. అందరికి తగుఅంచుబాటులో నుండవలెను.

౫. ప్రస్తుతమున యూనివర్సిటీ విద్యకన్న నేఎక్కువ ప్రాముఖ్యము కలిగినవిషయము ప్రాథమిక మాధ్యమికవిద్య. మెకంజీగారీవిషయమున నెక్కువ శ్రద్ధవహింతురని నమ్ముచున్నాను.

విద్యావిధానమునకు మూలము దేశభాషలు ఉన్నతపాఠశాలాంతపరీక్షవరకు తెలుగు మహారాష్ట్రము, కన్నడము ఉర్దూభాషలమూలమున విద్యనేర్పబడవలెయును, కళాశాలలో హైదరాబాదు పరిస్థితులనుగమనించి ప్రస్తుత మాంగ్లభాష నుపయోగించుటయే శ్రేయస్కరము. ముందుముందు సమయానుకూలముగ నితరభాషలనుగూడ ఉపయోగింప వీలగునేమో! కాని దేశభాషలన శబ్దమునకర్థము ఉర్దూయొకటిమాత్రమేకాదు.

ఒక విద్యార్థిమాని,

పత్రికాభిప్రాయములు

డాక్టరు మెకంజీగారి ఉపన్యాసము

పై శీర్షికతో హైదరాబాదు బులెటినుపత్రిక ఒమార్చి ౧౯౩౫ వ సంచికలో వ్రాసిన సంపాదకీయముయొక్క తెనుగు అనువాదము:—

పోయినవారమునాడు సాయంకాలము ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ స్నాతకోత్సవమునందు డాక్టరు ఏ. ఎచ్. మెకంజీ గారిచ్చినఉపన్యాసమును మేము ఒకసారికి రెండుసారులు చదివినాము; సామాన్యముగా చదువుటయేకాదు, అంతగొప్పవానిచే యీరాష్ట్రవిద్యా చరిత్రయందు చాలముఖ్యమగు ఈ పూర్వపరివర్తన సమయమున, చెప్పబడినఉపన్యాసముయొక్క శ్రద్ధతో చదువదగినతో అంతశ్రద్ధతో చదివినాము; ఇంతదూరముచదివినతర్వాత విద్యావిధాన సంస్కరణలోని ముఖ్యాతిముఖ్యమగు సమస్యవిషయమున వారి యభిప్రాయమును మేము ఆమోదింప జాలమిక విచారగ్రస్తులమైతిమి. డాక్టరుమెకంజీగారికి విద్యాసంబంధములగు విషయములలోగల అనుభవము చాలయెక్కువ, పలుతీరులది. విద్యయనగనేమి — విద్యయెట్లుండవలెను అనిచెప్పుట యింకనుసరిగానుండును అను విషయమునుగూర్చి వ్యాఖ్యానము చేయుటకువారికంటె.తగినవారులేరనుట నిస్సంశయము. కానీమనదృష్టమేమన, యీరాష్ట్రములో విద్యవిషయమునవారికిగల అనుభవము అంతగొప్పదియుకాదు, వైవిధ్యముగలదియుకాదు, అంతేగాకయిక్కడి పరిస్థితులనుగూర్చి వారుచెప్పినఅభిప్రాయములు నేటిలు త్రోసివేయునట్టివిగను వారిదింతచాలదరకుతగ్గుచున్నది. తమఉపన్యాసమును గూర్చిచెప్పుచు, వారొకతమాషాతోరాతమును చేర్చినారు.

„దీనియందు మతియొకగుణముకూడ ఉండగలదనినేనుచెప్పగలను. ఈగుణములేనిదిమాటగాని,వ్రాతగాని. కళగాని ప్రమాణముగానేరదు.అదేమనస్ఫూర్తి యందురు. ”అనివారుచెప్పిరి. ఇదిశ్లాఘనీయమైనమాట దీనినిశ్లాఘించుటమాకు సంతోషకరము. కానియిది వ్యాపేక్షకమాటసర్వముకాదనియు, దీనిఆశేకముఖ్యాపకవాదములుగలవు ... మేము చెప్పదలచియున్నది. బుజాబుద్ధియుక్తంగా ... వగాధునియమైనను, ఆదొక్కటియేకాక,ఒక్కఆదర్శముమనస్సుకు సంపూర్ణముగ గోచరమైనంతమాత్రమున, ఆయాదర్శమును సాధించుట సులువుకాదు. మతియుకొన్నిపరిస్థితులలో సంపూర్ణబుజాబుద్ధి సాధ్యముకాదు, సాధ్యమైననుఅపేక్షణీయముకాదు. మనస్ఫూర్తిగా తోచినదానిని యెంతవరకు ఆచరణీయమో కనుగొనిఅంతవరకు ప్రయత్నముచేసినపేగాని యమురాదు. అనర్థము ఆచరణయోగ్యతలో యెక్కువ నికెవరియొక్కయభిప్రాయమ్మ మిచ్చుతో నయముభగ్నమగును అందువలన బుద్ధి నట్టియాచరణ అనువాటియొక్క ఫలితములుగా యీఅపజయములని మేర్పరచుచున్నాను.

విశ్వవిద్యాలయ విద్యలోయెటువంటి ఆదర్శములుండవలెనని అనుభవయుక్తమగుడాక్టరుమెకంజీగారు తోచినదానితో మేమాశ్చర్యకరముగా యేకీభవించుచున్నాము. నిపుణతీర్థవించవా! దానినేయిప్పుడు మేమనుసరించవలసినదనేను. ఇండియాఅంతటను ఆచరణయందున్న విద్యావిధానములో లోపములుగలవు; వాటినితీర్చుకొనవలెనేని అలోపము ఉస్మానియా విశ్వ విద్యాలయముయొక్క విధి.

„ధనము, బలము, పరిమితములుంటేపరిస్థితులనుబట్టి యీయూనివర్సిటీవిద్యాలయము అదృష్టవంతమైనది.” ప్రొఫెసర్ భాష్యంగారు చెప్పినట్లు „ఈవిశ్వవిద్యాలయము మనోదేవతల కంటెయొక్కయు శిక్షణమునకుయుండియాలోయొక్క... సౌకర్యములను సమకూర్చుచున్నది. యీసౌకర్యములకంటెను యీప్రపంచములో మరియేదేశములోకూడ లేవని నేనను కొనెదను.” „సాహిత్యవిద్య”ను తగ్గించవలెననియు, విశ్వవిద్యాలయమునకు స్వతంత్రాలోచన కలిగియుండవలెననియు, యీరాష్ట్రయువకులు వాంఛావృద్ధికి రాదగినవారనియు, యువకులు విశ్వవిద్యాలయములో పరస్పరమైత్రిని అలవరచుకొనవలెననియు. సరియైన ప్రవర్తననుసరించుటకు నియమములేర్పడుట అక్కడనేర్చుకొనవలెను, విద్యాదర్శము లెట్లుండవలెను అనువిషయమును వారు బహువిధముగా నిర్వహించినారు. వారియుపన్యాసమందు అధికభాగమునకు అపవాదమేలేదు.

కానివారు „ఉస్మానియావిశ్వవిద్యాలయము యొక్క భాషావిధానము”ను సమర్థించుటకై మనస్ఫూర్తి అభిప్రాయభేదములకు అవకాశము యేర్పడుచున్నది. పత్రికల సంపాదకీయములలోని అభిప్రాయములనుగాని, యితరులు చెప్పు మాటలనుగాని పోపబోయిన అభిప్రాయముల నిర్వేశించవలదనివారువిశ్వవిద్యాలయములో చదివినవారిని హెచ్చరించుచున్నారు, ఇదియుక్తమే. ఇట్టి హెచ్చరికచేసినప్రొఫెసరు భాష్యంగారు కూడ తామే యితరుల అభిప్రాయములను, „భారతజాతీయ పత్రికలగర్జనములను” కరణిజొప్పుట విపరీతముగనున్నది. అదిక్షమింపదగినను ఆశ్చర్యకరముగనున్నది. విపరీతమునుకాని ఆశ్చర్యకరముకాగదా! అభిప్రాయములు స్వతంత్రముగ యుండవలెనని మేము దృఢవిశ్వాసము. అట్టి అభిప్రాయముగలవారు చాలకొదిమంది లేకొద్దిమంది ఆదియొక గొప్పగుణము కొందరికొరకున్నది. ఇట్టియాచరణలో అభిప్రాయ స్వాతంత్ర్యమునునది లేకలేదనివారాకు తెలియును, విద్యావిచారణకమిటీవారు యాప్రశ్నను ప్రారంభించి చేయుచుండుటవలన ప్రొఫెసర్ భాష్యంగారు, విద్యావిషయమై యెందుకు, „భాషాసమస్య”గూర్చి చర్చించకుండిన బాగుండెడిదేమోఅని తోచుచున్నది. వారు ఉద్యోగములో ప్రవేశించినది మొదలుకొని వారిఅభిప్రాయములను వెలడిచేయుటకు వారికిఅవకాశము యింతవరకుగూడ చిక్కలేదు, కానిబట్టివారు యీఅవకాశమును వినియోగింపవలసివచ్చినది చెప్పలేము; ఉపాధ్యాయునిపదవిలో వారు యున్నప్పుడే ఉపన్యాసములో ఆటువంటిసమస్య యొకటియున్నట్లు చెప్పబడెను, దానినిగురించి యెక్కువయేమియు చెప్పబడలేదు. అప్పుడు యిప్పుడు వారు స్పష్టముగా చెప్పిన సందర్భమునే అప్పుడునూహించిరి. ప్రజాభిప్రాయమునందు యింతబలమున్నను, ఆపని సక్రమము తప్పునిదని కనబడుచున్నది. డాక్టరు మెకంజీగారు యింకను విచారణకమిటీయొక్క అధ్యక్షులు. ఆకమిటీయొక్క పని యింకను ముగియలేదు. కమిటీయొక్క అధ్యక్షుడినగా న్యాయాధిపతివంటివాడే. సాక్ష్యము ముగియకయుండే యొజడ్జిగానితీర్పు చెప్పును, యెటువంటితీర్పువచ్చునో ముందుగా సూచనమాత్రమైన చేయును. కేసునడుచుచున్నప్పుడే జడ్జితీర్మానమునకు వచ్చినచో రెండుపక్షములకు ఫలితములు కలుగునని భయము. సాక్ష్యులు సామాన్యమానవులు, డాక్టరు మెకంజీగారు అంతగొప్పగా బాగడిన మనస్ఫూర్తి మాటయనునది వారందరికిని ఉండెను. కాబట్టియింకను విచారించబడవలసిన సాక్షులు అంతకుముందు జడ్జిగారు చెప్పిన తీర్మానమునుబట్టి తమఅభిప్రాయములను మార్చుకొని, జడ్జిగారిఅభిప్రాయమునే తమదిగప్రకటింతురు.జడ్జిగారికి వ్యతిరేకముగా సాక్ష్యము చెప్పదలచినవారు తమ అభిప్రాయములను తెలియచ్చకుండ తప్పించుకొనుటకై సాక్ష్యము మ్రుపనిచేమానుట సంభవమని దూరముగానుంచము. ఇది చిన్న యంశమేకాని యిటువంటిచిన్న యంశము అనేకములు చేరినకేగాని కేసుయొక్కతీర్పు యేర్పడదు, యింతేగాక మాకు భయము ఉన్నపుడు మేము దానిని సూచించుట న్యాయమే.

డాక్టరు మెకంజీగారు విద్య మాతృభాషలలోనే బోధించవలెనని చెప్పిరి. ఇంతవట్టుకు మేము వారియభిప్రాయముతో ఏకీభవించెదము. „పరభాషకొనిచిక్కులవల్ల ఆదివిద్యార్థుల నిజమైనయుక్వ్యక్తయాను ప్రకటనమునకు సాధనముగనుండజాలదు. పరీక్షలలో కఠినతేనటకై విద్యార్థితనకు అర్థము

కొన్నిభాషలనైనను జ్ఞాపకముంచుకొనవలసినవచ్చును విద్యార్థులకుగాని ఉపాధ్యాయులకుగాని భాషలో విద్యబోధించుట ప్రకృతివిరుద్ధము అందువల్లనుకూడ అభిప్రాయము చెప్పిన ఒక అభిప్రాయము అర్థమగును. స్వతంత్రాలోచనకు అటువంటి పేర్పడును శక్తియు కొలమున్న వ్యర్థములగును. ఇదియేమూలంగే కదింతుము అయితేఉపాధ్యాయులది విద్యార్థులది కాని భాషలో విద్యబోధించుట ప్రకృతివిరుద్ధము.'' అనుమాట యొక్క గూఢార్థమును మేము మెచ్చుకొనజాలకున్నాము. బోధనయొక్క ముఖ్యోద్దేశము విద్యార్థులకుబోధించుటయగునుకాని యుపాధ్యాయులకు బోధించుటయనికాదు. అవిమేమనుకొనెదము విద్యనుబోధించేభాష ఉపాధ్యాయులకును విద్యార్థులకునుకూడ తెలిసినదిగానుండుట మంచిదైనను, అది ఉపాధ్యాయులకుమాత్రమే తెలిసినభాషగానుండవచ్చును అనుటవలన లాభమేమియు కలుగుట సాధ్యముకాదు.

డాక్టరు మెకంజీగారు వారి అభిప్రాయములను ఒకదీర్ఘమైనలేఖగా పత్రికలో విపులముగా వివరించియున్నారు. విద్యనుమాతృభాషలో బోధించుట సాధ్యమగునాయనుసందేహము ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమందు వారికి కలిగిన అనుభవముచేతతీరినది వారుచెప్పుచున్నారు. పాఠములుచెప్పగనుండ తోడకపోయిఉపాధ్యాయులిచ్చు ఉపన్యాసములను విని, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము విద్యార్థులు ఉర్దూ సులభముగాను వ్యాకరణయుక్తముగాను చదువగలరనియు, వ్రాయగలరనియు, మాట్లాడగలరనియు, యితరచోట్లవిద్యార్థులు యింగ్లీషు యెంతసులభముగానుపయోగింతురో అంతకంటె కూడ చాలయెక్కువసులభముగా ఉర్దూ ఉపయోగించగలరనియు తనకునిదర్శనమైనదని వారుచెప్పుచున్నారు. ఇదిచాలముఖ్యమైన అనుభవమే. కానివారిఅనుభవము యెంతవరకు వాస్తవముపై ఆధారపడియున్నదో, యెంతమాత్రముగంభీరమైనదోయని మాఅనుమానమింకను తీరకున్నది. మొదటిమాటయేమనగా, ప్రొఫెసర్ ఫాస్సెలుగారుపోయినది విశ్వవిద్యాలయ తరగతులకు, ఇంతికాలము ఆయనలలోనున్నవిధానమువల్ల అవిద్యార్థులకు ఉర్దూలో కొంచెము మూలజ్ఞానము వచ్చియుండును, కావున మాటఉర్దూలో విద్యార్థులప్రావీణ్యము యెంతమాత్రముఅని నిర్ణయించుటకు తగినఉద్యోగ మెళకువను డాక్టరు మెకంజీగారికి కలదని మాకు తెలియదు. అట్టిమాట యేమన, యూనివర్సిటీ ద్యాలయములో వారిఅనుభవము ఏడెనిమిదినెలల ముందు మాత్రమే ప్రారంభమయ్యెను: విద్యావిధానమును పూర్తిగా మార్చివేయు విషయములో వారుచాల గొప్ప ఉత్సాహము కల్గియున్నారనువిషయమును మాకెట్టి యనుమానముగానిలేదు. అయినను యిదియిట్లున్నదిఅని నిర్ధారణగా చెప్పుటకు అనుభవము చాలాకొద్ది. ఉర్దూ యెవ్వనికిమునకంటె అన్యకనేకదనమాతృభాషగాఉగినదిఅని మెకంజీగారికున్నంతనమ్మకము యీరాష్ట్రప్రజలకుండుచో యీదేశమునకు ఒకజాతీయభాష యెప్పుడోయేర్పడియుండును. ఉర్దూమాతృభాషకాని విద్యార్థులకుకూడ అభ్యాసపూర్తిగా పరిచితమైనచో, అధికారులయిష్టమునూచనలకు ప్రాతిపాల్యమే లేకుండేదేది. అత్యవసరముగా తీర్మానించటలో ప్రొఫెసరుఫాస్సెలుగారు చూపిన ఉత్సాహమును తగ్గించుకొనవలసినవనుటకు యీ రెండు పరిస్థితులు చాలవా? ప్రొఫెసర్ఫాస్సెలుగారు యిప్పటికే తీర్మానించుకొనియున్నచో వారినమ్మకమును పోగొట్టుటకై ప్రయత్నించుటవలన ప్రయోజనములేదు. వారయిప్పటికి రూఢిగాని తీర్మానించుకొని యుండలేదనియే మేము తలంచెదము. ఇండియాయొక్క అదృష్టమువల్ల లభించిన గొప్ప రాజప్రతినిధులలో నొకరిఅభిప్రాయమును గమనించవలసినదిగ వారినికోరెదము ౧౯౩౩ నవంబరు ౧౭ తేది హైదరాబాదులో విందు సందర్భమున యిచ్చిన ఉపన్యాసములో, లార్డు ఇర్విను గారు ''తనంచినివేసముగలవారు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయస్థాపనమును మ.ఘ.వ. ప్రభువుగారి ముసల్మానుప్రజలకు యెంతఆసక్తిచూపుచున్నారో హిందూప్రజలకునుఅంతఆసక్తిచూపుగ చేయవలెను.'' లార్డుఇర్విను గారువిద్యావిషయములకుసంబంధించినవారు కారు.అట్లుకొనసాగుటయే యుక్తము.అయితేవారు ఉద్యోగులకుపరిపాలకులు. ఇప్పుడు మన రాష్ట్రమునకు విద్యావిషయములలో నిపుణుల అంతయవసరముకాదు, ఇప్పుడవసరమగునది విద్యావిషయములపరిపాలనయందు నిపుణులు. ఆతడు యీరాష్ట్రములో ప్రతివారిఆశలను మన్నించువాడుగానుండవలెను. ఎవరును గాయపడకుండ్రాదని భావించి హైదరాబాదుయొక్క ప్రాచీనగతిని సాధుచేయక రక్షించుటలో మాటఅతనిప్రయత్నములు సంపూర్ణములుగ నుండవలెను. అట్టివాని అవసరముమిక్కుటముగానున్నది.

స్థానిక వార్తలు

ముకర్రంజా పోలో టూర్నమెంటు

ముకర్రంజాగారి జన్మదినోత్సవసందర్భమున పోలో టూర్నమెంటుయొక్క ఫయినల్ ౬ అక్టోబరు ౧౯౪౪ శుక్రవారము సాయంత్రము హైదరాబాదునగరములో ఫతేమైదానములో జరిగినది బిలావిస్టా (రాజకుమారునిగృహము) మరియు హైదరాబాదు సెకండ్ యింపీరియల్ లాన్సరుకు పోటీజరిగినది. ఇందులోరకుగాను జె యి.ఆరంస్ట్రాంగ్ జిల్లారక్షకశాఖయొక్క సదర్ నాజిం గారువకచాలెంజకప్పును, రక్షకరకప్పులను ఉంచియుండిరి. సెకండ్ లాన్సరకు హ్యాండికేప్పుపయి ౧౪ గోలు యిచ్చియున్నారు. మొదటిచుట్టు ఆరంభములో యీసఫ్ఖాన్ యువరాజా గారిసహాయమునఒకగోల్ చేసెను, కొంతసేపటికి అహమదుల్లా తిరిగి యువరాజాగారిసహాయమున ఒక గోల్ చేసెను, మొదటిచుట్టుయంతమునజమాదార్ యిబ్రాహింఖాన్ ఒకగోల్ చేసెను, యీప్రకారం బిలావిస్టావి మూడుగోళ్ళు, సెకండ్ యింపీరియల్ వారివి ౧౪ గోలు. రెండవచుట్టులో యువరాజా గారి బిలావిస్టాతరఫున ఆడుచుండిరి. యీయాటకు మిక్కిలియుత్సాహముగాయుండెను. యీచుట్టులో బిలావిస్టా ఒకగోలుచేసెను. బిలావిస్టావారు నాలుగుగోళ్ళు పైపోటీవారివి రెండున్నరగోల్. పయిప్రకారము బిలావిస్టా పోటీమీద యేడుగోలులుచేసెను. యింపీరియల్ సెకండ్ వారు రెండున్నరతో చేయుండిరి. పయి పోటీవారు ఆయన్నరగోలులుగెలిచిరి. యువరాజా మరియు ముకర్రంజాబహాదరుగారు హమీదుల్లా మిస్టర్ యీసఫ్ఖాన్ జమాదార్ యిబ్రాహింఖాను కకచాలెంజికప్పు మరియు నాలుగు చిన్నకప్పులు యిచ్చిరి: గెలుపొందినవారి సమూహఛాయాచిత్రము గైకొనబడెను తెలియుచున్నది.

మహమ్మదీయ సమాధిపూజార్థము సెలవు

హైదరాబాదునగరములో కీ|శే|| హజరత్ షాహయూసఫుద్దీన్ పెబుఖస్సాఅథకన్ షరీఫు సాగారిసమాధియగలపు ఆక్కడసందర్ (వారిజ్ఞాపకార్థమయినసమాధిపూజ యుటుకం టెని) ౧౨ అక్టోబరు ౧౯౪౪ వాడుజరిగెను. ౭ అక్టోబరు వాడు అక్కడదీపములువెలిగించిరి. ఈ సందర్భమున మ. ఘ. వ. నిజాం ప్రభుత్వ ప్రధానామాత్యులగు మహారాజా సర్ కిషన్ప్రసాద్ బహదర్ గారిమంజూరిచే మధ్యాహ్నము ౧౨ గంటలనుండిఆర్థరాత్రినగరమందలి సర్కారికార్యాలయములకన్నిటికి సెలవుయియ్యబడినది.

ఖయురొడ్డీన్ మెమోరియల్ టూర్నమెంటు

ఖయురొడ్డీన్ మెమోరియల్ టూర్నమెంటుయొక్క ప్రారంభోత్సవ ౫ అక్టోబరు ౧౯౪౪ వాడు సాయంత్రమునగరపు లోద్యానవనమునందైనది. ౧౦ వ మార్చిరోజునుంచి ఆటఆరంభించగలరు.

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ పరీక్ష తేదులు

ఉస్మానియావిశ్వవిద్యాలయపరీక్షలు ౧౬ అక్టోబరు ౧౯౪౪ నుంచి మొదలగును. విశ్వమునాగం నుంచి ఆగునని యిదివరకు తెలుపబడియుండెను: అట్లుకాక ౧౦౪౦ నుండి జరుగునని తెలియుచున్నది.

కీ॥ శే॥ వలియుద్దౌలా ఫాతెహాకై రూ ౨౦౦౦లు

మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారు మంజూరు చేయుట

ఫ్రినిజాం ప్రభువుగారి ఆజ్ఞప్రకారము కీ॥ శే॥ నవాబు వలియుద్దౌలాబహదర్ గారి ఫాతెహాకొరకై రెండువేల రూప్యములు మంజూరీయైనవి. మరియు వీరి పుత్రరత్నముకొరకై ప్రస్తుతము నవాబు మల్కారుల్‌ముల్క బహాదర్ నుంచి జీవనసటకు మంజూరియిచ్చినట్లు తెలియుచున్నది.

స్త్రీహంతకులు పట్టుబడుట

౬ అక్టోబరు ౧౯౪౪ సాలు

హైదరాబాదు దక్కను.

తాలూకా పనిలోయుదయుయువకులు ఒక స్త్రీపయిమోహావేశము చెపగడలచి స్త్రీనవరికి ప్రాణిలోపడకేసి ఠసపనిరుంద ధరారైరి. ఈసమాచారమురక్షకశాఖవారికిసూచనగా తెలియగా వారు ప్రానినుండిశవమును తీయించికళపరీక్షకొరకై ఆసుపత్రికిపంపిరి. అనంతరము వారు శ్రద్ధగా విచారించి వారికలజైసెదకగా ఒకదుతాలూకాపస్తిగా మరియొకడుహైదరాబాదులోదొరికిరి. వారిని అడుగగా వారు ఆస్త్రీతమనువలచి తమకుఅంగబడినవచ్చుచుండగా తామాకార్యముచేసినామని తెల్పినట్లువదంతి.

ఉద్యోగముకావలసిన ఉస్మానియా గ్రాజుయేట్లకు సూచన

ఉస్మానియా గ్రాజుయేట్ల అసోసియేషనువారు పత్రికలకు ఒక ప్రకటనను బంపినారు. ఉస్మానియా గ్రాజుయేట్లకు యెవరికిగాని ఉద్యోగముచిక్కనిచో సదరుసంఘమునకు తెలియబరచవలసినదని ఈసంఘమువారు కోరియుండిరి ప్రభుత్వముయొక్క ఆయాశాఖలయందుఖాళీలు యేర్పడినప్పుడు అవిషయమును ఆయాశాఖలద్వారా తమకు తెలియజేసి ఆఖాళీలకు తగినఉస్మానియా గ్రాజుయేట్లు యెవరికొనియున్నచో నామిపింపవలసినదని కోరియున్నారు. కాని యుద్యోగములు చిక్కని ఉస్మానియాగ్రాజుయేట్లు యెవరునూ తమకువారిపేర్లనుగాని ఆడసులనుగాని తెల్పియుండకపోయినచో తాము యెవరినిగాని ఖాళీలకు శిఫారసుచేయ వీలులేకపోయెనదనియు. కావున యుద్యోగములకై యత్నించుచున్న గ్రాజుయేట్లు యికమీదటనైనను అవిషయములను సూచనగా తమకుతెలియపరచుట మంచిదనియు సంఘమువారు చెప్పుచున్నారు

ఇంగ్లీషు టపాఖానాలో దొంగతనము

రూ ౪౫౦౦వరకు నష్టము అంచనా

హైదరాబాదునగరములోని యింపీరియల్ పోస్టుఆఫీసులో, ౫ అక్టోబరు ౧౯౪౪ నాటి రాత్రి దొంగతనము జరిగినది. ధనము అంచనా వేసిచూడ నాలుగువేలన్నర పోయినదని తెలియుచున్నది. పోలీస్ రక్షకశాఖవారికి తెలియజేయగా ఉదయము వారుఅనుమానముపై కొందరుని బయటకు అరెస్టుచేసిరి. కొందరుఇదిదరఖాస్తులు మరియు పోస్టుదవాఖా సెంట్రల్-పీరలు పాల్గొని యుండిరని అనుమానింపబడుచున్నది.

కమలాదేవి ఛటోపాధ్యాయగారు

మిసెస్ కమలాదేవి ఛటోపాధ్యాయి గారు హైదరాబాదు నగరములో ఒకవారంనుండి శ్రీ సరోజినీదేవిగారి అతిథ్యమున నిలిచియుండిరి. ౭ అక్టోబరు సాయంత్రము మద్రాసుకు వెళ్లినట్లు తెలియుచున్నది.

మరణములు

రక్షకభటుల శిక్షణపాఠశాలయొక్క వైస్ప్రిన్సిపాలగు మొల్వీ వారెస్‌మహమ్మదుఖాన్, ఎం. ఏ. గారు ౫ అక్టోబరు నాడు దివంగతులైరి!

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయములో ప్రొఫెసరులగు మొల్వీ యిబ్రాహీం గారు ౬ అక్టోబరు నాడు దివంగతులైరని తెలియుచున్నది.

ఇంటికి నిప్పంటుకొనుట

౬ అక్టోబరు ౧౯౪౪ రోజు ఉదయము ౧౦గంటలకు హైదరాబాదులో నామాజమియాలోద్దీన్ సమీపములో ఒకగృహమునకు నిప్పంటుకొనెను. అగ్నిశల్లార్పేయంత్రము ద్వారా చల్లార్పిరి. ప్రాణనష్టముకొని కాలేదు. కొంతవరకు ద్రవ్యనష్టము, మరియు ధాన్యనష్టమైనట్లు తెలియుచున్నది. ఇక వేసవికాలముకనుక ప్రజలందరు జాగ్రతగా నుండుట మంచిదని తెలుపుచున్నారు.

నైజాంకాలేజి మూయుట

నైజాంకాలేజి వేసవికాలమువల్ల ౨౧ తేది ౧౯౩౪ నుండి మూయబడునని తెలియుచున్నది;

విద్యాసంస్కరణ విచారణ ఉపసంఘము

ఉస్మానియా గ్రాజుయేట్ల సంఘమునకు ఆహ్వానము

విద్యాశాఖాధ్యక్షులును, విద్యాసంస్కరణవిచారణ ఉపసంఘముయొక్క కార్యదర్శియునగు ఖాన్ ఫజల్ మహమ్మద్ ఖాన్ గారు జబ్బుగానుండుటవల్ల కొంతకాలము జరుగక ఆగియుండిన పదరు ఉపసంఘసమావేశములు యిపుడు వారి శరీరము స్వాస్థ్యము పొందినందున మరల ప్రారంభమైనవి. మొన్నటి ఆదివారము మార్చి ౧౮వ తేదివాడు కొందరిసాక్ష్యములు గైకొనబడెను. ప్రజావిద్యామహాసభయొక్క కార్యదర్శి యగు లక్ష్మణరావుగణుగారు వారిలో నొకరు.

విద్యావిచారణపుసంఘమువారు వుస్మానియా గ్రాజుయేట్లఅసోసియేషనుకుకూడ వారి యభిప్రాయముల తెలుపుటకై ఆహ్వానము నంపిరని తెలియుచున్నది. ఈసంఘమువారు తమయభిప్రాయములను ఒకనివేదికగా విద్యావిచారణ సంఘమునకు తెలియజరచినారట. స్త్రీలవిద్యాసంస్కరణ విషయమై అదనయేసూచనలు లేకుండుట ఒక గొప్ప లోపమనియు, అందువల్ల స్త్రీలకు ప్రత్యేకపాఠ్యక్రమమును యేర్పరచవలసినదనియు గ్రాజుయేట్లసంఘము వారు తమనివేదికలో సూచించినట్లు తెలియుచున్నది. — బులెటిను.

సికింద్రాబాదు ప్లేగురిపోర్టు

౧౧ మార్చివాటి రిపోర్టులో సికింద్రాబాదులో ప్లేగు లేదని ప్రకటింపబడినది.

ప్రిన్సిపాలు టర్నరుగారికివిందు

నైజాంకాలేజీప్రిన్సిపాలుగారు తమపదవియందు స్థిరపరుపబడిన సందర్భమును పురస్కరించుకొని నైజాంకాలేజీ వసతిగృహమునందలి విద్యార్థులును, వార్డనుగారును వారికి ౧౧ మార్చి సాయంత్రము అల్పాహారపు విందొసంగి సత్కరించిరి.

భారతీయ చిత్రకళా ప్రదర్శనము

యువరాజాగారి ఆదరణము

నగరోద్యానము (బాగెఆం) నందలివస్తుప్రదర్శనశాలలో ప్రదర్శింపబడుచున్న ఆధునిక భారతీయచిత్రకళాప్రదర్శనమును చూచుటకై వాలాషాన్ మేజరుజనరల్ యువరాజా ఆజంజాహ బహాదరుగారును సాహెబ్జాదిదుర్రెషెహ్వార్ దుర్దానా బేగంసాహేబాగారును గతమంగళవారము వాచ్చుదయచేసిరి. యువరాణిగారికి ౧౦ గంటలకు మూడుయింటిఅర్ధ్యయును స్వాగతమొసంగెను. కొంచమాలస్యముగ యువరాజాగారు దయచేసిరి. చిత్రములన్నియు తిలకించినపిదప పదునొకండు ఉత్కృష్టములయినచిత్రములనుఖరీదుచేసి శ్రీవారుతమభారతీయ చిత్రకళాభిమానమును వెల్లడించిరి.

వారు కొనినచిత్రముల వివరములు

చిత్రము	చిత్రకారుడు
౧ పచ్చికబట	ఆర్ ఆర్ శేన్
౨ ప్రేమదూత	బి వి. గురు
౩ నిర్బంధము	పి. ఆర్. రాయ్
౪ చిత్రమువ్రేసుట	భూషణ్ గుప్త
౫ ఉలికిపాటు	ఎస్. సి. ఘోష్
౬ తేనెటీగ	రానడా ఉకీల్
౭ హోలీఖేలనము	శారదా ఉకీల్
౮ జీవితబంధము	,,
౯ ప్రభాతము	,,
౧౦ పిల్లనగ్రోవిపిలుపు	కె. ఎం. ధార్
౧౧ కలువతో	బి. నారాయణ రుజాందారు

వాలాషాన్ మేజరుజనరల్ యువరాజా ఆజంజాహబహాదరుగారికి ముఖ్యముగా ఉకీల్ గారిచిత్రములు మిక్కిలిసంతసమును కలుగజేసినవి. సాహెబ్జాదియువరాణిగారు కళానిలయందుగ వేయుచున్న భూషణ్ గారి. చిత్రమువ్రేసుటయనుచిత్రమును మెచ్చుకొనిరి.

ఈసందర్భమునే పురస్కరించుకొని యువరాజాను యువరాణియును వస్తుప్రదర్శనశాలనుకూడ ప్రథమపర్యాయమవలోకించిరి. దక్కనుసుల్తానులకు సంబంధించిన ప్రాచీనచారిత్రపత్రములను. ముద్రణములను వారుమిక్కిలిశ్రద్ధతో పరిశీలించి వానినిమిక్కిలికొనియాడిరి. అటుపిమ్మట వారలయుద్ధభాగమునకును చైనా, ఇల్లోరా భాగములకును గొనిపోబడిరి. యువరాణిగారుఈజిప్టుదేశపు పురాతనశవమును చూచియొక్కవసంతసించిరి వీరుప్రదర్శనశాలను దర్శించినందులకు సమసంతసమును వెలిబుచ్చిరి అక్కడినుండిబయలుదేరుటకుపూర్వము ప్రదర్శనమునిజముగా చాలాబాగున్నదను తమఅమూల్యాభిప్రాయమును వెల్లడించి ప్రదర్శకులను ప్రోత్సహించిరి.

మొత్తముమీద ప్రదర్శనశాలయందొక గంటకాలముండి ౧౧ గంటలకక్కడినుండివెడలిరి. యువరాణిగారుప్రత్యేకముగాకోరుటచేతనే ప్రదర్శనకాలము పొడిగింపబడినది.

నవాబు సాలారజంగు బహద్దరు

నవాబుసాలార్ జంగ్ బహాదర్ గారు కూడ సోమవారము సాయంకాలమీప్రదర్శనశాలనుదర్శించి చిత్రముల సౌందర్యమునుచూచి ముగ్ధులయిరి. ముఖ్యముగావీరు ఉకీల్ చిత్రకళను మెచ్చుకొనిరి. ఇతని మూడుచిత్రములును, ఒకటి ఆధునిక భారతీయచిత్రకళకు మార్గదర్శకులగు అబనీంద్రటాగూరు గారిచిత్రమును కొనిరి. అబనీంద్రటాగూరు గారి చిత్రమువు అందు సౌందర్యముట్టిపడుచుండును. ఈచిత్రము రవీంద్రుని ప్రేమపూరితమయిన ,,ఇతనినిశ్శబ్దఅడుగులనువినలేదా!'' యను గీతమునకు కల్పించినరూపము.

గొప్పయింటి నామకరణోత్సవము

ఈ ౧-౬-౪౪ తేదీన గం. ౧౧ లకు మహారాజశ్రీ రాజాబహద్దూర్ మల్ల సీతారామచంద్రరావు మన్త్రీరావుగారిపుత్రునికి వరాహవెంకటలక్ష్మీనర్సింహరావుఅని నామకరణమున్నూ సాయంత్రి ౫ గంటలకు శిశువునువుయ్యాలలో పరుండబెట్టు వేడుకయు జరిగినది.

మఖ్తాలలో మాఫీ

రాయచూరుజిల్లాలోనికుష్టగీతాలూకా యిలాకా మఖ్తేదారుఅగు శ్రీస్వామీరావుగారు మఖ్తాయభన్యాజ్ భ్యాల్ మొదలగు ౨౫ మఖ్తాగ్రామములలో ప్రజల సుఖముకొరకై మ.ఘ.వ. నిజాంప్రభువుగారిఫర్మానాప్రకారము ఖరీఫ్. ఆ కౌన్తులలోను ఖరీఫ్రబ్బీలలోను రూపాయ ౧కి రెండణాల చొప్పునమాఫీగావించినారు. మరియుతమసొంతపట్టాయిత రజమీనాఅలోనూ పయిప్రకారందయదలంచి మాఫీచేయించినారు. ఇకమీదటకూడయిట్లే ప్రజలకష్టసుఖములవిచారించుచు చేయగలనని వాగ్దానము గావించియున్నారని తెలియుచున్నది.

రాకపోకలు

నిజాంకాలేజి ప్రిన్సిపాలుగారగు మిష్టర్ టర్నర్ గారు వేసవిసెలవులలో (ఇంగ్లాండు) నకు వెడలగలరని తెలియుచున్నది.

టాస్కరుగారుయింగ్లాండునుండి యీమార్చిసెలలో హైదరాబాదునకుమరలివత్తురని తెలియుచున్నది.

అర్కశాఖాధ్యక్షులగు గులాంమొహమ్మదు యాజ్దాని గారు మంగళవారమువాడు ఢిల్లీపోవుటకై బయలుదేరిరి.

వ్యవసాయశాఖడైరక్టరుగారు ౨౧ మార్చివాడు పాటణ చెర్వుపనులకు వెడలి ౩౧వ తేదిని తిరిగివత్తురని తెలియుచున్నది.

ఉద్యోగవిషయములు

మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారి ఆజ్ఞప్రకారము ట్రస్టుకమేటి వ్యాయామాధ్యక్షులగు అహమదునవాజుజంగు బహాదర్ వారును నవ్వాబు సుల్తానుల్ముల్కుబహాదర్ గారి యిలాకాగారి ఉద్యోగపదవికి ఒకసంవత్సరము పొడిగించిరని తెలియుచున్నది.

గద్వాల భవనములో వివాహ వైభవములు

గత గురువారమునుండి నాంపల్లి స్టేషను రోడ్డులో గద్వాలభవనము కళకళలాడుచున్నది. రాత్రివేళల భవనము తయు భవన ప్రాకారములందు చెట్లు, తీగలు, తోరణాలు, ప్రాకారశిఖరములు అన్నియు చిత్రవిచిత్రవిద్యుద్దీపముల తోరణములచే అలంకరింపబడి దూరమునకు అపూర్వదేశమువలె ఒక చిత్రవిచిత్ర కాంతి పుంజగోళమై కన్పించుచున్నది.

గత ఆదివారమునాడు వధూవరుల ఊరేగింపు జరిగెను. ఊరేగింపు రాత్రి ౯ గంటలకు గద్వాల భవనమునుండి బయలుదేరెను. ముందుగా కొన్ని గజములు దూరముననే సెట్టు కొనపోబడుచుండెను. హైదరాబాదు పోలీసుబ్యాండు ఊరేగింపుతో కూడనుండిరి. వధూవరులు పూలు మొదలగు వాటితో నలంకరింపబడిన మోటారులో యుండిరి. ఆ ఊరేగింపు గోషామహల్ మీదుగా పోయెను. అక్కడ మగని మొదలయిన కార్యక్రమములు [illegible] ఊరేగింపు రాత్రి [illegible] గంటలకు గద్వాలభవనమునకు చేరుకొనెను.

నిన్న ఉదయము సాయంకాలము ౫ గంటల ప్రాంతమున గొప్పగొప్పవారికి అట్ హోం జరిగెను. మహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాదు బహద్దరు గారును, హైకోర్టు న్యాయమూర్తులును, యితర ప్రభుత్వాధికారులును మాత్రమే గాక నగరమందలి పెద్దలనేకులు నచ్చియుండిరి. రయ్యతు పత్రికాధిపతులగు యం నరసింగరావుగారును, బూర్గుల రామకిషన్ రావుగారును, నిజాంరాష్ట్ర ఆంధ్ర జనకేంద్ర సంఘాధ్యక్షులగు మాడపాటి హనుమంతరావుగారును వచ్చిరి. ముఖ్యాధికారులకు భవనములో స్థానము ఏర్పరుపబడెను. తోటాలలో తక్కిన వారికి ఏర్పాటు చేయబడెను. గుడారములలో బల్లమీద యుండవలెను [illegible] పాలు, చక్కెర మొదలగునవి సమర్పించబడియుండెను. వచ్చినవారు తమకిష్టము వచ్చినవాటిని సేవించిపోవుచుండిరి. రాత్రి వేళవరకు వచ్చి పోవుచు [illegible] ఉన్నది. [illegible] రాత్రి ౯ గంటలవరకు జరుగుచుండెను. సుమారు లక్ష రూపాయలు ఖర్చయి యుండునని తలంచబడుచున్నది.

శ్రీ ఖాలిదా అదిబ్ ఖానుం

గొప్పతురుష్క నారీమణి [illegible] నాటకము [illegible] దయ హైదరాబాదుకు వచ్చి [illegible] సాయంకాలము [illegible] సాయంకాలమున్న ఉపన్యాసమందలి [illegible] టర్కీ దేశము యొక్క చరిత్రను గూర్చి ఉపన్యసించెను. టర్కీ యొక్క [illegible] టర్కీ యొక్క [illegible] నవలను [illegible] ఆదేశము [illegible] వృద్ధి [illegible] టర్కీ నారీమణి [illegible] ౩ వేలజనులు వచ్చెను [illegible] ఉపన్యాసమిచ్చుటకు [illegible] ఉపన్యాసము [illegible] పెద్దగ [illegible] కల్యాణగదేను [illegible] పెద్దమనుషులు [illegible] ఉపన్యాసము [illegible] యొక్క [illegible] ఉపన్యాసము [illegible] చేయబడెను. [illegible] ఉపన్యాసము సాయంకాలము [illegible] గంటలకు [illegible] విశ్వవిద్యాలయము [illegible] వహించియుండిరి.

[illegible] వారము నాడు సాయంకాలము ౫ గంటలకు [illegible] టర్కీ స్త్రీల [illegible] ప్రసంగించెను. [illegible] హైదరాబాదు [illegible] ఉపన్యాసమందిరము చేరెను. [illegible] ఉపన్యాస

మందిరములో కిక్కిరిసి యుండువిశాలమగునంతుండిరి. మొదట హ్యాడంఖలీదాగారు తనకు స్వాగతమిచ్చి గౌరవించిన హైదరాబాదుగారికి కృతజ్ఞత తెల్పి ప్రపంచప్రఖ్యాతియగు శ్రీమతి సరోజినీదేవికి జన్మస్థలమగు హైదరాబాదునగరములో ఆమె చూడవలెననియు చింతిను తెలియచ్చి పిమ్మట ఉపన్యాసము ప్రారంభించిరి. ఉపన్యాసము యొక్క ముఖ్య ఆమెయొక్క ప్రసంగాలు ప్రశంసాపత్రములు పటతో సత్కారము చేసిన [illegible] పఠము గించెను.

శుక్రవారము నాడు సాయంకాలము ఖలీదాగారు [illegible] కోపోయిరి. ఆమెను [illegible] సరోజినీగారితో [illegible] కొను కరనిస్తేషను వచ్చెను. ఆమె [illegible] గాంధీజీ వారిని చూచి యక్కడనుండి బొంబాయి పోయెను. నేడు ఆమె బొంబాయినుండి యూరోపుకు వెళ్లుచున్నారు.

ఆమె [illegible] స్టేషనులో [illegible] సుమారు [illegible] విద్యార్థులు [illegible] సాగనంపుటకై వచ్చియుండిరి.

కొలనుపాకలో రధోత్సవమునకు షరతులు

(ఒక యాత్రికుడు)

కొలనుపాక జాగీరుగ్రామము. ఇచ్చట ప్రతిసంవత్సరము శ్రీసోమేశ్వర స్వామియుత్సవము, ఆపిమ్మట జైనోత్సవమును జరుగును. నేనప్పుడప్పుడు ఈయుత్సవమును చూచుటకై పోవువాడను గుటచేతను, ఈసంవత్సరము నూతన రధమును సిద్ధముచేసి యుత్సవ వైభవమును గ్రామవాసులినుమడింపజేయుచున్న వార్త తెలియుటచేతను అచటి కేగితిని.

గతబుధవారమునాడు రధోత్సవము జరిగెను. కాని యీ సందర్భమున దర్గాముందునుండి పోవు విషయములో స్థానిక హిందూ మహమ్మదీయులందు కల్మషము త్పన్నమైనట్లు సూచనలవలన గ్రహించితిని. కల్మషము యొక్క ఫలితము గా మహమ్మదీయులు రధమునకు తీయువిషయమున కొన్ని షరతులు ఏర్పరచిరనియు, ఈషరతులకనుగుణ్యముగా హిందూప్రజలచే పనిపాటులు మానుకొనబడెననియు గ్రామమునవందతి ప్రబలియున్నది. ఈసందర్భముననే జిల్లాకలెక్టరు శాఖమొహతమీములగు మౌల్వీ జలాలొద్దీన్ అహమదు సాహెబ్ గత ఆదివారము నాటి రాత్రి విచ్చేసిరి. ఆనాడే జాగీరుతాలుక్దారు గారునువిచ్చేసిరి. గ్రామప్రజలు [illegible] కొరుకొనిరి. [illegible] ఫలితముగా [illegible] సంధికొరకు సూచనలు గలిగెను. ప్రజా ప్రముఖులు [illegible] జాగీర్దారుగారి [illegible] హిందూ మహమ్మదీయుల కష్టనిష్ఠురములను ఆలకించి వారికిసంతృప్తికరమగు యాజ్ఞను నొసగనున్నారనియు, [illegible] యాజ్ఞలను శిరసావహించుటకు యిరుపక్షముల వారును సిద్ధముగ నున్నారని యు తెలియుచున్నది.

హైదరాబాదు బజారు ధరలు

క్రోడారపు లక్ష్మీనరసయ్య ఉద్యోగి గారు

—:o:—

౨౧-౩-౧౯౩౫

—:o:—

			పల్లాంకి	రు. అ.
గోధుమలు తెల్లాళ్ళ మొదలు			..	18-0-0
		వరకు	.	13-8-0
బిళ్యాయి దొడ్డువి		మొ॥	.	19-12-0
		వరకు	.	18-8-0
.. బాసకరాంలు క్రొత్తవి		మొ	.	16-0-0
.. డిటో	పాతవి	మొ॥		19-0-0
		వరకు	,,	18-8-0
,, క్రిచిసాంబాయలు క్రొత్తవి			,,	16-0-0
		వరకు	,,	18-4-0
,, రామసాగరాలు	క్రొత్తవి		,,	13-12-0
		వరకు	,,	14-[illegible]-0
,, డిటో	పాతవి		,,	14-12-0
,, విభోడెలు	మొదలు		,,	25-0-0
		వరకు	,,	26-4-0
కందులు	పెద్దవి		,,	9-8-0
,,	చిన్నవి		,,	10-0-0
కందిపప్పు	పెద్దది		,,	13-8-0
		,,	,,	13-4-0
,,	చిన్నది		,,	13-0-0
		,,	,,	11-0-0
పచ్చపెసలు			,,	11-4-0
పెసరపప్పు			,,	15-0-0
నల్లపెసలు			,,	8-4-0
		,,	,,	8-0-0
మినుములు			,,	8-12-0
		,,	,,	16-8-0
మినప పప్పు			,,	7-4-0
		,,	,,	11-0-0
అలచలు			,,	7-12-0
		,,	,,	10-12-0
జొన్నలు			,,	9-12-0
,,		,,	,,	11-6-0
కిసెనగలు			,,	10-6-0
సెనగలు			,,	13-8-0
సెనగపప్పు			,,	12-0-0
ఉప్పు			,,	4-0-0
కివ్వడు			,,	8-0-0
వత్తిగింజలు			,,	11-4-0
ఆలచందలు			,,	7-8-0
అనుములు			,,	9-0-0
బటానీలు	మొ॥		,,	17-4-0
బెల్లము			,,	15-0-0
		,,	,,	20-0-0
ఎఱ్ఱచక్కెర			,,	21-0-0
తెల్లచక్కెర			,,	13-0-0
		,,	,,	13-4-0
ఖ్రదాను చక్కెర	దొడ్డది		,,	16-0-0
వేరుసెనగగింజలు చిన్నవి			,,	17-4-0
పసుపు			,,	33-0-0
మిరపకాయలు	మొదలు		,,	11-0-0
	వరకు		,,	10-8-0
చింతపండు	మొ॥		,,	1-12-0
క్రొత్తది	వరకు		,,	1-4-0
మెంతులు మంచివి ౧౬ సేరకు				3-12-0
అల్లం	౧౨ సేరకు మొదలు			1-4-0
వేరుసెనగనూనె	౧౨ ,,			5-0-0
నెయ్యి	౪౦ ,,			3-12-0
తెల్లగడ్డలు	౧౨ ,, మొ॥			1-2-0
ఎఱ్ఱగడ్డలు	పల్లాంకి మొ॥			1-4-0

గోలకొండ పత్రిక

[illegible]భావనామ సం॥ ఫాల్గుణ శు॥ ౧౦

గురువారము

నేటివిద్యలో ఒకముఖ్యలోపము

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము యొక్క బహుమతి ప్రదానోత్సవ సందర్భమున అధ్యక్షత వహించిమహారాజాసర్‌కిషన్‌ప్రసాద్‌బహాదర్‌గారు ఉపన్యసించుచువిద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులతో కలిసిపనిచేయుచు మూర్తిమత్త్వము(Personality)ను,గొప్పవర్తనమును, గుణమును, శీలమును, పెంపొందించుకొనుటకు పాటుపడుట ముఖ్యమని సూచించిరి ఇది విశ్వవిద్యాలయవిద్యలో యెంత అవసరమని మహారాజా బహాదర్‌గారు తలచుచున్నారో ప్రారంభ, మాధ్యమిక, ఉన్నత విద్యాశాలలలోను అంతముఖ్యమే. బాలురు విద్య చాలించుకొనునప్పటికి మంచి తేజస్సును, గొప్ప గుణమును,సంపాదించునట్లు యేర్పాటులుండవో నేటి విద్యాసమస్యలలో అనేకములు సులభముగా పరిష్కృతములగును. మహారాజా బహాదరుగారు చెప్పిన[illegible] ముఖ్యముగా ఆత్మకు సంబంధించినవి. [illegible]లో ఇప్పటి విద్యావిధానమందు ఆలోచనాశక్తికే యివ్వబడు ప్రాధాన్యము [illegible] వసరములకు యివ్వబడుట లేదు.

మహారాజా బహాదరుగారు చెప్పిన [illegible] పెద్దలకు [illegible]విధేయులై, దొంగతనము చేయకుండుట అనిమాత్రమే అర్థము చేసికొనరాదు. ఇప్పుడు [illegible]లో పిల్లలకు గుణము నేర్పించుట యనగా పెద్దవారలు చెప్పినమాట వినుఅలవాటు గలుగ[illegible] [illegible]కేవలముగా [illegible]గుచున్నవి. [illegible] దేశీయావసరములకు అత్యావశ్యక[illegible]ములు—మన ప్రాచీన విద్యావిధా[illegible] ఎక్కువ ప్రాముఖ్యమీయబడుచుండె[illegible] యీకాలములో ఉపేక్షించబ[illegible] ఆత్మవిశ్వాసము, ధైర్యము, సత్యపాల[illegible] సంకోచములకు గాని [illegible] కుండుట, న్యాయము నెరిగి నపుడు [illegible] భీతిలేకుండ యత్నించుట—[illegible] యీజీవితములో యెంతో [illegible]. కాని వీటిని విద్యార్థులలో పోషించు[illegible] శ్రద్ధవహించబడుటలేదు. ఎంతదూర[illegible] ఆసంవత్సరాంత పరీక్షలో వి[illegible] మార్కులతో యెట్లో ఒకట్లు [illegible] ప్రధానముగ నెంచబడుచున్నది. విద్యార్థి నిర్ణీతమయిన అవధికి యెంత దూరములో [illegible] కనుగొనుటకు సాధనమా[illegible] పరీక్షలు, అవియే పరమావధులైనవి విద్య దేశమునకును జాతికిని సంపూర్ణమైన ప్రయోజనమొసగవలెనని, యీ పరిస్థితి మాఱ వలెను

ప్రారంభ విద్యాశాలనుండియే మానసిక, ఆధ్యాత్మిక బలము విద్యార్థియందు స్థిరప్రకృతులగుటకు తోడ్పడు విద్యాసౌకర్యములేర్పరుచబడవలెను. శైశవదశలో అలవడని ఈగొప్పగుణములు పెద్దపెరిగినతర్వాత అలవడుటదుస్సాధ్యము ఇందుకు అట్టిగుణము[illegible] కలఉపాధ్యాయులనియోజించి విద్యార్థులకు అట్టిగుణముల నలవరచుటకు ఆఉపాధ్యాయులకు స్వాతంత్ర్యము నీయవలయును. ఇప్పుడుండు యేర్పాట్లలో అధికసంఖ్యాకులు న్యాయరక్షణమునకు సత్యపాలనమునకును గూడధైర్యముచాలనివారు తయారగుచున్నారు.

ఈదృష్టితో చూచిన యీమధ్య హైద్రాబాదు హిందూప్రజలస్థాయి సంఘముయొక్క కస్టోడియనుగారి ప్రకటనములో విద్యాశాఖవారిచే యివ్వబడినదని [illegible]చబడిన, రామాయణ భారతకథలను నేర్పుటనమునకు సంబంధించిన ఆజ్ఞవంటి ఆజ్ఞలు నిజమైన విద్యాభివృద్ధికి చాల నష్టకారులని ప్రత్యేకముగా చెప్పవలసినపనిలేదు.

విశ్వవిద్యాలయము యొక్క విధి

మహారాజా బహద్దరుగారి ఉపన్యాసము

[illegible] నవూర్చి ౪ తేది మంగళవారమునాడు సాయంకాలము అడ్డిగిమెట్టులో ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ నగరమందు బహుమతి ప్రదానోత్సవసందర్భమున అధ్యక్షతవహించినమహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాద్ బహాదరు గారు విశ్వవిద్యాలయముయొక్క ఆదర్శములను గూర్చి ఉపన్యసించిరి. కార్యక్రమమంత[illegible] ప్రత్యేకముగా వేయబడిన ఒకగుడారములోజరిగెను.

సరిగా సాయంకాలము ౪½ గంటలకు కార్యక్రమ మారంభమయ్యెను. మొదటఖురాను నుండి ప్రొఫెసర్ హబీబుర్‌రహిమాన్‌గారును,సంస్కృతములో హరిహరశాస్త్రిగారును ప్రార్థనలు చేసిరి. పిమ్మట మ. ఘ. వ. నిజాంప్రభువుగారిని మహారాజాబహాదర్‌గారిని, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమును ప్రశంసించుపద్యములు చదువబడెను.

పిమ్మట విశ్వవిద్యాలయాదర్శములు అను విషయమును గూర్చి డాక్టరు మెకంజిగారు ఉపన్యసించిరి.

వారిఉపన్యాసము ముగిసినపిమ్మట మహారాజాబహాదర్‌గారు ఉపన్యసించిరి.

"విశ్వవిద్యాలయనిర్మాణము పూర్తికాబోవుచున్నది. దీనికై అధిక ద్రవ్యమును వెచ్చించుటచే ప్రభుత్వమువారు కలుగునని కోరుకొన్న గొప్పగుణములవలని లాభములు సిద్ధించబోవుచున్నవి. అటువంటి విద్యాసంస్థలో కలసిమెలసియుండు విద్యార్థులును ఉపాధ్యాయులును హైద్రాబాదుప్రజలకును, యిండియాకును ఆదర్శప్రాయులైయుండగలరని, ఆశించబడుచున్నది. ఉపాధ్యాయులు ప్రభుత్వమువారి ఉద్దేశ్యములకు అనుకూలముగ పనిచేసిననేగాని యిదిసాధ్యముకాదు విద్యార్థులు కలిసి నివసించు విశ్వవిద్యాలయములో ఉపాధ్యాయుల బాధ్యత హెచ్చును. నీతి ఆచారము, అల[illegible]ట్లు, ఉపాధ్యాయగాంభీర్యము [illegible] ప్రతిచిన్నవిషయముగూడ విద్యార్థులచెడునుగాని మంచినిగాని నిర్ణయించును. విద్యార్థు[illegible] ఉపాధ్యాయులతోకలసి పనిచేయుచు తేజస్సుకొరకు మంచిగుణము నడవడికొరకును యత్నించిననేగాని విశ్వవిద్యాలయమునకై చేసిన యేర్పాట్లు విజయమంతములనిపించుకొనజాలవు. విద్యార్థులు విద్యనుసంపాదించకుతూహలులై యున్నపుడు వారు తమవిశ్వవిద్యాలయ యొక్క కీర్తివ్యాపింపజేయవలెను.

హైద్రాబాదుయొక్క పరిపాలనమంతయు ఉస్మానియా గ్రాజుయేట్లచేతులలోనికి యేనాడు వచ్చునో అదిచాలమంచిరోజు. ఈఆదర్శమును సాధించుటకై మనగ్రాజుయేట్లు వ్యక్తిపరముగను కలిసియు ప్రయత్నించుట విధియైయున్నది."

తర్వాతమహారాజా బహాదరుగారుయక్సెటెన్షనులెక్చర్లను యిప్పటికంటె యెక్కువగా యేర్పాటుచేసి, ఉస్మానియా విద్యార్థులేగాక యితరనగర ప్రజలుగూడ వాటివల్లలాభము పొందునట్లు చూడవలెననియు, ప్రొఫెసర్లుఅందరును విశ్వవిద్యాలయ ఆవరణలోనేయుండ వలెనని ప్రొవైసు ఛాన్సెలరుగారు విధించవలెననియు సూచించిరి.

ఉపన్యాసానంతరముతుదకు ఒకరినొకరు సత్కరించుకొనిరి.

సదరుఉత్సవమునకు వచ్చినవారిలో ముఖ్యులు నవాబ్‌సర్ అక్బర్ హైదరిగారును, నవాబు మెహిదియార్జంగు గారును, రాజాబహదర్ పండిత్ గిరిలాలుగారును గలరు.

[illegible]

ఇప్పుడు పహాస్యకి [illegible] సంఘ [illegible] సంఘగరో[illegible] సమాజాచరణ ప్రయాణగా॥ ప్రార్థనామందిరములోకి పిల్లల తెచ్చుటకు నిరాకరించుచున్నారు. [illegible] సమాజావేళల ఆరంభములో పిల్లలనో [illegible] సమాజి భిన్నము కాగలదనియుసర్యాకరమే[illegible] [illegible]పిల్లలను యీ [illegible] యొక్క దక్షిణస్వా[illegible] [illegible]హారమునేర్పరచిరికనక అందులో పిల్లలనేచెరారాదన్నసని [illegible] మహాస్యకి [illegible] తెలుపుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.

మహాశయా నిజామత్ [illegible] శాఖనుండి యిట్లు తెలియజేయుచున్నా[illegible] [illegible] [illegible]అన్నివిధముల [illegible] కించినారని తెలియజేయుచున్నారు.

దీర్ఘవైరముచే తుపాకులతో కాల్చుకొనుట

మహబూబనగరుజిల్లాలోని మూసాపేట్ గ్రామములో ఇద్దరుకొండరు చిరకాలము [illegible] వైరము కలిగియుండిరి. తుదకువారి [illegible] ఒకరినొకరు తుపాకులతో కాల్చుకొనిరి. ఇద్దరుగతించిం [illegible] గొప్పగాయములయ్యెను. జిల్లాతహసీల్దారుఆవంతి[illegible] [illegible] [illegible]వారిని పెషకారు[illegible] అక్కడ [illegible] జమాదారు[illegible]. తరువాతవారి [illegible] మోపబడెను.

పండితాగమనము

బ్రహ్మశ్రీ చిదిరెమఠము వీరభద్రశర్మగారు కాశినుండి షోలాపురముజిల్లాలోని దర్శనాలలో మార్చి ౧౬, ౧౭ తేదిలలో జరుగబోవు ద్వితీయవీరశైవధర్మోన్నత పరిషత్తునకు అధ్యక్షపదవిస్వీకరించుటకు రానున్నారు. వీరు నిజాము రాష్ట్రములోని నల్లగొండమండలవాసులు. చిరకాలమునుండి కాశిలో నివాసముచేర్పఱచుకొని నానావ్రతములను సహించి న్యాయవేదాంత వ్యాకరణశాస్త్రములలో గొప్పవిద్వత్తును గడించిరి. సంస్కృతము తెనుగు కన్నడము, మహారాష్ట్రము, ఉరుదూ, హిందీభాషలలో మంచిప్రజ్ఞకలిగినవారు. నిజామురాష్ట్రమునందలి ప్రజాపినయుల సంస్థయగు కాశిలోనుండియు వీరు అభిమానముజూపుచు దోడ్పడుచున్నారు. శ్రీ శర్మగారు వయస్సున చిన్నవారయ్యు విద్వత్తులోనగ్రపంక్తివారు. కాశీపండితసభలో నింతవఱకు అంధ్రులెవరునందని విద్యారత్నబిరుదమును, ఆచార్యవర్గములందు విద్యానిధిబిరుదము వీరలు గడించి యాంధ్రప్రతిభాకీర్తినిలువబెట్టిరి. ఈసంవత్సరము దర్శనతీర్థ మీమాంసమధ్యమపరీక్షకుగూడ కూర్చిరి. అందుగెలుపుబడయుటలో సందేహింపబనిలేదు.

చిరకాలము ప్రవాసమొనరించి విద్యాసంపన్నులై శ్రీవీరభద్రశర్మగారు పదివత్సరాదిప్రాంతమున మాతృభూమిని దర్శింపదలంచి భాగ్యనగరమునకు రానున్నారు. ౩౦–౩౫ సం. వయస్కులు బహువుగ శ్రీశర్మగారి శైవభారతిగ్రంథరత్నములు అతికొలదిపాలమె కాశిలోవదలివచ్చుచుండిరని తెలుపుచున్నారు. నిజామురాష్ట్రమున సుప్రసిద్ధగ్రంథాలయము కావలసిన శ్రీశర్మగారి గ్రంథసమూహము మిగులవిలువగలమైనది. ఇంకనువిశేషించి పర్శ్వంత అనుపలబ్ధములగు శాస్త్రగ్రంథములు భాష్యములు పలుగ్రంథములుగలవు. ఈగ్రంథసముదాయమంతయు మనరాష్ట్రముకు చేరినచో ఉత్తరహిందూస్థానమున ప్రచురింపబడిన మహాగ్రంథసముదాయము అగ్రగణ్య భావములు సమన్వయింపదగిన మహావ్యక్తి మనమధ్య చేరుటయగును. శర్మగారు కాశినగరమున విశాలమయిన భాండాగారము విడిచివచ్చినచో నిటవారికృషి కొంతయో భంగముకలుగును పరస్థలమున గల గ్రంథములెల్ల నష్టమైనచో దీరని లోటగును గాన శ్రీవీరభద్రశర్మగారి శుభాగమనము సార్థకమగునట్లు హితముగజరుగుటకు ఆంధ్రభాషాభిమానులగు మహనీయులు కృషిచేయుట అవసరమనితలంపు. మాయందుకొన్ని నెలలనుండి కాశిలోని విశాలము శ్రీశర్మగారి గ్రంథసామగ్రి తెప్పించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఇటులే విద్యాగురువులు తోడ్పడినచో రాష్ట్రాభ్యుదయమున ప్రముఖపాత్రవహించినవారగుదురు. ఆయా స్థానికులీయంశము గమనింపవలెను.

శేషాద్రి రమణకవులు.

లాకాలేజీ యూనియను వార్షికోత్సవము

డాక్టరు మెకంజీగారు అధ్యక్షతవహించుట

[స్వకీయవిలేఖరి]

నిన్న సాయంకాలము ఉస్మానియా న్యాయకళాశాల యూనియనుయొక్క వార్షికోత్సవము డాక్టరు మెకంజీగారి ఆధ్యక్షతక్రింద మిక్కిలి ఉల్లాసముగ జరిగినది. సభకు మిసెస్ మెకంజీ జస్టిసు రాజాబహద్దరు బిశ్వేశ్వరనాథు, జస్టిసు రాజాబహద్దరు జస్టిసు గిరిరావు, నాజరుయారు జంగు కొత్వాలు రహమతుయార్జంగు బహద్దరు, ఖాజిపన అక్బరలీ, కలీలుల్లమాగారు మొదలగు ప్రముఖులును కొందరు కాలేజిప్రొఫెసరులును విద్యార్థులును సభ నలంకరించియుండిరి.

ప్రథమమున యూనియను కార్యదర్శిగారు కార్యనివేదికయు మెకంజీగారికి అభినందనమును జదివిరి. ఈసందర్భమున కార్యదర్శిగారు ఇకమీదట ఇతరకాలేజీలలోవలె లాకాలేజీలోనూ దీనికి కొంత విద్యార్థులకు ఉచితవిద్యయు, విద్యార్థివేతనములను ఇచ్చుటకు అంగీకరించినందులకు డాక్టరు మెకంజీగారికి కృతజ్ఞత తెలుపుచు, ఇంతియేగాక ఇంజనీరింగు కాలేజీ మెడికల్ కాలేజీలలోవలె ఉత్కృష్టులుగ నుత్తీర్ణులైనవారికి గజెటెడు యుద్యోగములిచ్చుటకు పూనుకొనుటకు వారికి ప్రత్యేక విద్యార్థివేతనముల నొసంగియు ప్రోత్సహించినచో విద్యార్థులు ఉత్సాహముతో పోటీచేసి లాభమును పొందుటకు వీలగుననుటకు ఆట్టివిర్పాటులను గూడ కావింపగోరి మరియు నియుద్యోగులసంఖ్య తగ్గించుటకై డాక్టరు మెకంజీగారు ప్రవేశపెట్టనున్న విద్యావిధానములోని వృత్తివిద్యలవలన లాభము చేకూరగలదని ఆశించుచున్నామనియును చదివిరి.

దీనికి ప్రత్యుత్తరముగ డాక్టరు మెకంజీగారు యూనియనువారికి కృతజ్ఞతను తెలిపి వారి యూనియనుయొక్క అవసరములను సాధ్యమైనంతవరకు పూర్తిచేయగలమని వాగ్దానముచేసి యిట్లు చెప్పిరి.

“నేను కొలదిరోజులలో యింటికి ఇంగ్లాండునకు పోవుచున్నాను, ఎందుకనగా నేను కొండలనుండి వచ్చినవాడను. నేను కష్టములలో చిక్కినచో విశాలమగు మీ సహాయమును రక్షించగలదని నమ్మకమైన ఆశగలదు”

చెడు నడవడిగలవారికి శిక్షలు

పోలీసుశాఖవారి ఆజ్ఞలు

ప్రజల చెడునడవడివిషయమున కొన్నినిబంధనలు రక్షకశాఖవారి సదర్ మహకమ్మనుండి ఒకప్రకటన గావింపుచున్నారు. తాజీరాత్ ఆసఫియాదఫాత్ ౨౨౭ మరి ౨౨౮ ప్రకారము శిక్షప్రమేయములు, వాటివివరముక్రింద నుదహరించనైనది.

౧. స్త్రీని అవమానము చేయుటకై చెడ్డమాటలు ఆడుట, బూతులాడుట, కన్నుగీటుట, స్త్రీ మానమునకు భంగము కలుగునట్లు ఏవిధమైనసంజ్ఞగాని చేయుట యిటువంటి దురభ్యాసములుగల వ్యక్తికి రెండుసంవత్సరముల శిక్షగాని మరియే జుర్మానావాకాని లేక రెండూశిక్షలుగాని యివ్వబడును

యెవరికైన ఆపకారంగా ఎట్టి వస్తువుగాని మరియే వ్యాపలతికొరకైన ఎట్టి ముఖ్యస్థలములలో జారత్వచేష్ట నముఖ్యమైనస్థలములలో జారత్వసంబంధపు బూతుమాటలాడిన ముఖ్యమైనచోట్లయందు జారత్వవిషయమైన మాటలు వ్రాసిన లేక జారత్వసంబంధ చిత్రములు వ్రాసినను తగిలించినను శిక్షఒకమాసము లేక జుర్మానా లేక రెండును విధింపబడును.

ప్రజలు దుష్ప్రవర్తనమును దూరముజేయుట మిక్కిలి ముఖ్యావశ్యకమైనది. చెడ్డబుద్ధి నివారణచేయుట మనధర్మము. పనకు స్వప్రవర్తనకు మిక్కిలి భంగముకలిగించు దుష్ప్రవర్తన ఏవిధమైనదైనను ఏవ్యక్తి పైనుదహరించినవానికి వ్యతిరిక్తం నడవడినడిచెనేని రక్షకశాఖవారు జాబితాప్రకారం అమలుచేయుదురు.

కచేరీల మార్పు

ఆదాలతుదీవాని ఫౌజ్దారీ రిజిస్టరీ, జిల్లా అత్రాపుబల్దా యీసప్తబజారునుండి చాదరఘాటువద్దనున్న సరదారమహల్ బంగ్లాలోకి తే ౧౦ అర్దిబెహస్తు ౧౩౪౦ సాలునాడు మార్చగలరనియు తే ౧౬ అర్దిబెహస్తు ౧౩౪౦ సాలునాడు యిజ్లాసు నిజామతు దీవానీ, మున్సిఫు అదాలతు జిల్లాలుగూడా చేరగలవని తెలియుచున్నది.

తరువాత ఉపాధ్యక్షులు యూనియనుపక్షమున సభాసదులందరికి కృతజ్ఞతావందనము అర్పించినపిదప సభ్యుల ఫొటోచిత్రము తీసికొనబడెను. పిమ్మట సహాసముల అల్పాహారపుదినుసులతోను, గాన్యమయిన సంగీతముతోను సత్కరింపబడిరి.

లండనులో యిండియా విషయములు

ఇండియాబిల్లు చర్చ పార్లమెంటులో జరుగుచున్నది. ఫెడరేషను విధానము మాత్రము చర్చ జరుగుచుండగా భారతదేశములోని సంస్థానాధీశులు సమావేశమై తాము యీ ఫెడరేషనులో చేరుటకు తగినరీతిగా అంగీకారయోగ్యముగా ఫెడరేషను విధానము సవరించబడలేదనియు ఆ ఫెడరేషను నిబంధనల ననుసరించి చేరుటకు తాము సిద్ధముగా లేమనియు బొంబాయిలో సభచేసి తీర్మానించిరి. సంస్థానాధీశులు యీప్రకారముగా తీర్మానము చేయుటవల్ల ఇక్కడ పార్లమెంటు సభ్యులకు గుండెగుభేలు మనుచున్నదని కొందరు భయపడుచున్నారు కాబోలు. కానివారికి గుండెగుభేలు మనలేదు. చర్చిలుగారు ఇండియా బిల్లును ఉద్దేశించి తాము చెప్పినమాటలే నిజమైనవని ఆనందించిరి. ఇప్పుడు సంస్థానాధీశులు ఆలోచించి ఫెడరేషనులో చేరుటకు సిద్ధముగా లేమనుట వలన విధానమునే మార్చవలసివచ్చును. కాని రేపు జార్జిచక్రవర్తిగారి జూబిలీ ఉత్సవ మే నెలలో జరుగునప్పుడు సంస్థానాధీశులకు కొన్ని గౌరవములు ఎక్కువ ఇవ్వబడును. ఇట్టి గౌరవములతో పాటు కొన్ని అధికారములు యివ్వబడును. అగౌరవాధిక్యతలతో వారు తప్పక ఉబ్బిపోవుదురు. ఫెడరేషనులో సంస్థానాధీశులు చేరవలసినదే. కానిచో వారికి నష్టము. సంస్థానాధీశుల జయకరముగా ఫెడరేషనులో చేరవలెననియే ఫెడరల్ విధానము తయారుచేశారు. ప్రాంతీయ స్వపరిపాలన అమలులోనికి వచ్చిన రాష్ట్రములో ఫెడరల్ విధానములో మార్పులు సంస్థానాధీశులు ఫెడరేషనులో చేరితేనే గాని జరుగవని వెల్లడి చేసినారు.

సోషలిస్టు పక్షము-భారత దేశాభిమానము

ఇంగ్లాండులోని కార్మికపక్షములో తీవ్రవాదులగు సోషలిస్టు సమితివారు కొందరు భారతదేశమునకు పరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమివ్వవలెనని వాదించుచున్నారు. భారతదేశపు మాత్రము రాజ్యాంగవిధానము భారతీయులే చేసికొనవలెనని వారు తీర్మానించిరి. ఈ తీర్మానమును ఇండియాలో ప్రాంతీయ లాబ్బీ గాను శ్రద్ధతో మనదేశములో అభిమానులు బయటకు తెచ్చిరి.

లాంకషైరు వర్తకుల ఆశాభంగము

భారతదేశప్రభుత్వము లాంకషైరు గుడ్డలపై ప్రకటింపబడినవి. లాంకషైరునుండి భారతదేశమునకు దిగుమతి అగుగుడ్డలపై సుంకము తగ్గించబడిన లాంకషైరు వర్తకులు భారతదేశముతో వ్యాపారము అభివృద్ధియగునని ఆశించిరి. బ్రిటీషువస్తువులపై సుంకము తగ్గించెదమని ఎప్పుడును చెప్పలేదు. అందువలన లాంకషైరు వర్తకులకు ఆశాభంగము కలిగినది. భారతదేశ వ్యాపారము బ్రిటీషు వారి చేతిలోనుండి తొలగిపోవుచున్నది. స్వతంత్రులైన భారతీయ ప్రభుత్వమే యీరీతిగా వ్యవహరించుచున్నదా, బ్రిటీషువారిని వారి తేడబుద్ధితో చూస్తున్నారని చాటింపవలెనా?

బ్రిటీషు వ్యాపారసమితివారు ఇటీవల ఒక ప్రకటన చేసిరి. భారతదేశముకొరకు ఇదెంతో మేలుకలిగించునని తెలియజేసిరి. ఒట్టావా ఒడంబడిక భారతదేశమునకు నష్టము కలిగించుచున్నదని వాదించిన వారు ఒట్టావా ఒడంబడిక రద్దుపరచవలెనని కోరుచున్నారు. బ్రిటీషు వారికి ఎక్కువ లాభము కలుగవలెనని కోరుచున్నారు.

ఈప్రత్యేక వ్యాపారసమితివారు ఇండియాబిల్లులో ఫెడరల్ విధానము మార్చవలెనని సంస్థానాధీశులు, వి.సి. యస్ వర్తక ఉద్యోగులు ఈబిల్లును ప్రతిఘటించెదమనిరి. బిల్లు అమలులోనికి వచ్చిన తరువాత కొంత కాలము వేచియుండవలసినదే.

ఈ నూతనవిధానమువల్ల ౧౮౫౮ నాటి మింటో మార్లే సంస్కరణముల నాటి రాజ్యాంగ విధానములో రాజాలకు మహారాజాలకు ఐశ్వర్యవంతులకు భూస్వాములకు అధికారప్రాబల్యము కలిగెను. బ్రిటీషు సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారి ద్వారా స్థిరముగా సాగించుటకై బందోబస్తులు చేయబడుచున్నవి. ఈ కారణముల వలన ఈ విధానమే ఉత్తమమని తోచుచున్నది.

పటేలుగారికి స్మారక చిహ్నము

ఆ సెంబ్లీ సభను ప్రెసిడెంటుగా నుండిన పటేలుగారు ఆ స్వర్గస్థులై యూరోపులో చనిపోయిరి. వారి స్మరణార్థమై యొక స్మారకచిహ్నము ఈ మార్చినెలలో సమర్పించవలెనని సంకల్పింపబడినది. అందుచేత వారి భారతదేశాభిమానమును స్మరించుచు పటేలుగారు యూరోపునకు వచ్చిన సమయమున భారతదేశమును గూర్చి యూరోపియనులకు సరియైన జ్ఞానము కలుగజేయుటకై చాల పాటుపడిరి. ఆ పటేలుగారి జ్ఞాపకార్థము వారి పేరిట యిండియాకు సంబంధించిన కార్యములకై వినియోగించబడును.

దంపుడు బియ్యమునకు మరియొక సర్టిఫికేటు

బెంగుళూరు, మార్చి ౯:—

రైతులకు మిల్లు బియ్యము కన్న దంపుడు బియ్యము ఎక్కువ ఆరోగ్యకరమని నిపుణులు పరిశోధనలో కనుగొన్నారు. ఇందువల్లనే మైసూరు ప్రభుత్వము దేశమంతట దంపుడు బియ్యము ప్రచారము చేయవలెనని నిశ్చయించిరి. ఇందులో ప్రభుత్వము ముఖ్యమైన పనిలో జరుపుచున్నది.

మరలమిల్లులలో బియ్యము తయారగుటవలన ఆరోగ్యమునకు హాని కలుగును. ఫాక్టరీలు లేనప్పుడు స్త్రీలు చేతితో దంపుచుండిరి. ఇందుమూలమున పనిలేనివారికి పని కలుగుచుండెను. యంత్రముల మూలమున వారికి పని పోయినది. పూర్వకాలమున దంపుడు బియ్యమే వాడుకలో ఉండెను. ప్రస్తుతము నిరుద్యోగ సమస్య ప్రబలియున్నది. నిరుద్యోగ సమస్య నివారించుటకు దంపుడు బియ్యము వాడకము అభివృద్ధిచేయవలెనని జిల్లా అధికారులకు ప్రభుత్వము ఆజ్ఞాపించిరి. దంపుడు బియ్యము మార్కెట్టులో ఎక్కువ ఖర్చు అగునట్లు చేయవలెనని సొసైటీలకు సూచించిరి.

చెన్నపురి మంత్రులపై విశ్వాస రాహిత్యము

శాసనసభలో ప్రతిపాదన

ప్రస్తుతము కాంగ్రెసు పక్షము అధ్యక్షులు అనుమతితో, ప్రభుత్వమువారి మంత్రుల యందు విశ్వాసము లేదని "ఈ ప్రతిపాదనము" జస్టిసు పార్టీ మంత్రులపై సభ్యులు ప్రతిపాదన చేసిరి.

అధ్యక్షుడు ప్రతిపాదన సక్రమముగా నున్నదని నిర్ణయించి, ప్రతిపాదనకు మద్దతుగా ఎందరు సభ్యులున్నారో లేచి నిలువవలెనని కోరిరి.

ప్రతిపాదనకు అనుకూలముగా జస్టిసు పక్షమువారు తప్ప ఇతర పక్షముల వారు లేచి నిలిచిరి. ఏ. రంగనాథ మొదలియారు, దివాన్ బహదూర్ ఎం. గోపాలస్వామి మొదలియారు, స్వామి సహజానందం గారు, సి. యస్. రత్నసభాపతి ము...

తియారు ఓ. ఎం. నారాయణస్వామి శెట్టిగారు ప్రతిపాదన పక్షమున అందరి సభ్యులందరును ప్రతిపాదనను బలపరచిరి.

విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును ప్రతిపాదించుటకు సభ్యులు అంగీకారము చూపినందున, ఆ తీర్మానము చర్చకు వచ్చును. అధ్యక్షుడు ఇది ప్రతిపాదన చర్చించుటకు తేదీ నిర్ణయించి, ఆ తేదీన ప్రతిపాదన చర్చకు తీసుకొనబడునని అధ్యక్షుడు ప్రకటించెను.

ఇండియాలో జపాను సైకిళ్లు అధికమగుట

ఇతరదేశములనుండి యిండియాకు సైకిళ్లు వచ్చుచున్న దేశములలో జపానుదేశము ముందంజ వేయుచున్నది. జపాను రెండవదిగానున్నది. ఫ్రాన్సు జర్మనీ దేశములనుండి సైకిళ్లు దిగుమతులు పూర్తిగా నిలిచిపోయినవి. 1931–32లో జపానునుండి 2198 సైకిళ్లు వచ్చెను. 1933–34లో 21 మాత్రమే వచ్చెను. 1929–30లో ఫ్రాన్సునుండి 1918 సైకిళ్లు వచ్చెను. 1933–34లో ఒక్కటియు రాలేదు. బ్రిటనునుండి యును, బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమందలి దేశములనుండి యును 1929–30 లో వచ్చినదానిలో సగము మాత్రమే 1933–34లో వచ్చినవి. 1929–30లో జపానువారు అమ్మినదానికి సంఖ్యకంటె 1933–34 లో 61.6 రెట్లు హెచ్చుగా అమ్మిరి. ఇక్కడ అన్ని దేశములకు కలిగిన నష్టమంతయు జపానుకు లాభమే. సామ్రాజ్యము నుండి వచ్చుచున్న సైకిళ్లధరలకంటె జపానువి ఒక్కరీతిగా చౌకయున్నవి. 1929–30లో జపాను సైకిళ్ల ధరకంటె 1933–34లో 100కి 38వంతున తగ్గినది. అందువలన జపాను సైకిళ్లు సంఖ్య 61.6 రెట్లు హెచ్చినను వాటి మొత్తధరను 159 మాత్రమే హెచ్చుచుండెను. 1929–30లో దిగుమతులు మిక్కిలి హెచ్చుగాను 1931–32లో మిక్కిలి తక్కువగానుండెను తరువాత మరల క్రమముగా హెచ్చెను. ఇప్పుడు ఇండియాలో జపానునుండి బొంబాయి రాష్ట్రమునకే సైకిళ్లు మిక్కిలి హెచ్చుగా వచ్చుచున్నవి. 1933–34లో బొంబాయికి 28210 యును బెంగాలుకు 27864లు కలవు. బొంబాయికి చేరినవాటి ఖరీదు 7.71,875 రూపాయలు. బెంగాలుకు వచ్చినవాటి ఖరీదు 8,05,882. బొంబాయికి జపానునుండి దిగుమతి చేయుటచే తక్కువఖరీదుకు హెచ్చుసంఖ్య సైకిళ్లు వచ్చినవి.

కలకత్తా మేయరుమీద వ్యభిచారపు నేరము

కలకత్తా, మార్చి ౧౦:

కలకత్తా మేయరు పలువురు మీద నేరము మోపబడినది. మేయరు నేరారోపణ విచారణ ... బారిష్టరుగారగు శ్రీ ఎస్. కె. ... యొకట చేయని చారిత్రకలవచ్చినప్పుడు. ఆరోపణలు ... జనసమూహము క్రిక్కిరిసి ...

ముద్దాయి క్రిమినలు కోర్టులో ప్రాసిక్యూషను ... ఈ అనిరీక్షితముగా ... ముద్దాయి కలకత్తా మేయరు ... కలిగియున్నది; మేయరు ...

కేసు విచారణ సమయమున ... బయట నుంచిరి ... వచ్చియుండిన న్యాయవాది ... బయట మిగిలినవారిని కోర్టులోపల ... చేయబడెను.

తీర్పు విరుద్ధ సాక్ష్యము

అభియోగపు రోజున తెలుపబడుట, మేయరు ... ప్రకటించిన ... క్రమముగా ... పోలీసు ... సాక్ష్యము ... గారు తెలిపిరి.

రాయచూరులో క్షామపరిస్థితులు

శ్రీమతి పద్మజాదేవిగారి అభిప్రాయము

శ్రీమతి పద్మజానాయుడుగారు వివిధపత్రికలకు యీక్రిందివిధముగ బహిరంగ ప్రకటనము నకు పంపినారు:— ఇది మొన్నటి సుబేదక్కన్ పత్రికలోను, సోమవారమునాటి రయ్యతు పత్రికలోను ప్రకటింపబడినది:—

నేను రాయచూరుజిల్లాలోను, కొప్పల్ జాగీరులోను క్షామముగల ప్రాంతములకు పోయి చూచివచ్చినప్పటినుండియు, అక్కడ పరిస్థితులెంత దారుణముగనున్నవని నాఅభిప్రాయమును పలుమారు కోరియున్నారు. క్షామముబాధగల ప్రాంతములలో బాధితులకు చేయబడుచున్న యేర్పాటులు సరిపోవునని చెప్పుటకు సాధ్యమగునో లేదో కనుగొని తెల్పవలసినదని హైదరాబాదు ఉత్తరప్రదేశ సోషలిస్టు సంఘమువారు నన్ను అక్కడికి పంపియుండిరి. అందువల్ల ఆసంఘము తెల్పినపని పూర్తి చేయునంతవరకు నేను నాసొంత అభిప్రాయములను ప్రకటించుటకు స్వతంత్రించలేకపోతిని. నేనిప్పుడు నాసొంతఅభిప్రాయములను మాత్రమే ప్రకటించుచున్నానని, యీ యభిప్రాయములకు పయిచెప్పినసంఘమువారు యేవిధముగను బాధ్యులు గారనియు నేను మొదట స్పష్టముచేయుచున్నాను.

రాయచూరులో క్షామముగల ఆయిదు తాలూకాలను, కొప్పల్ జాగీరునుకూడ నేనుపోయి చూచి, యచ్చట నెలకొనియున్న పరిస్థితులనుగూర్చి విశదముగ యడిగి కనుగొంటిని. నాకుదోచిన యభిప్రాయములు నేనుప్రకటించుచున్న వివేదికలో చేర్చిన ప్రాతిపదికలనుబట్టియును, నన్ను దిగా పరిశీలించినతరువాతనే కలిగినవి. ఈవిషయముతో యెక్కువసంబంధముగల అధికారులు యిప్పుడచ్చటనున్నపరిస్థితులను "స్కేర్సిటీ" (Scarcity) యనవలయునా లేక "ఫామిన్" (Famine) యనవలయునా? ఎట్లనిన యధార్థము గానుండును అనువాదములో నేనుపడియున్నను, యిప్పుడు కొప్పల్ జాగీరులోను, రాయచూరుజిల్లాలోనియనేకతాలూకాల (మాన్వి, సింధనూరు, లింగసుగూరు. ముస్కి గంగావతి లలో నేనుచాల తీవ్రమయిన క్షామము ప్రబలియున్నదని ప్రకటించుటకునాకేమియు సంకోచములేదు; యీపరిస్థితిని బాగుపరచుటకై తగినచర్య యింతవరకును తీసికొనబడలేదనికూడ నేను దృఢముగ చెప్పగలను.

ఈప్రాంతముల వన్నిటిలోను వరుసగా కొన్నియేండ్లనుండి చాలినంతవర్షము కురియక, కురిసినంతవరకైనను అతివృష్టిరూపముగ నష్టకరమై, గతసంవత్సరము కారులో వరము బొత్తిగా యెక్కడగాని లేకపోయినందువలన, రైతులలో చాలగొప్పకష్టమేర్పడినది. ఖరీపుపయిరు యేమాత్రముగాని ఫలించనందువల్ల సర్కారువారు రాయచూరు జిల్లాలో ఖరీపుకిస్తు పై రూపాయలో [illegible] అణాలవంతున బకాయిరంపాయుండుటకు అనుమతించిరి. ముఖ్యముగా యీ సాయిలు రెండుఅణాలవంతున అర్థికపరిస్థితికారణముచే రాష్ట్రమంతట తక్కువచేయబడినప్పటికిని సాక్షీచేసినవిధముగ మాఫీ చేయబడెను. అంతేగాక ప్రభుత్వము [illegible] లక్షల తకావీబియ్యముకూడ పంచిపెట్టిరి. [illegible] లక్షలను క్షామబాధానివారణకై మంజూరి చేసిరి.

కాని కొప్పలులో, యీరాష్ట్రమందలి తక్కినజాగీర్లలోవలెనే, స్వకీయమైన పరిపాలన జరుగుచున్నట్లు స్పష్టమగుచున్నది అంతయుమంచి యేమియు లేకుండుట విచారకరము. అక్కడ ఖరీపుపయిర్లు పండనందున మాఫీ గాని, బకాయిరంగాని అనుగ్రహించబడలేదు.

అనేకచోట్లనుండి భూమిపన్ను కఠినముగా వసూలుచేయబడుటవల్ల, చెల్లించజాలని రైతులు తమ గ్రామములను వదలి బ్రిటిషుయిండియాకు పోవలసినదికాదు. ఆబ్రిటిషుయిండియాలో వీరిని ఆదరించువారు లేరు; వీరికి అక్కడపని చిక్కునని గాని వీరువృద్ధికి రాగలరని గాని దృఢముగు ఆశయైనను లేదు.

రాయచూరు జిల్లాలో మూడి కొంతవరకు పశువులమేతకొరకై జిల్లాలోనే యితరసారవంతమైన ప్రాంతములనుండి, వారి [illegible] పనిసంపాదించుకొనుటకై బ్రిటిషుయిండియాకును యెట్లు అనేకులు తమపశుసంపదను [illegible] సరిహద్దుప్రాంతములకు పోయినారు. "క్షామనివారణకై చేయబడుచున్నపనుల" వలన చాలమందికి పనిచిక్కుచున్నది. అరకొరపులసినిగాని, పనిచేయవలసినకొలముగాని యేపనియైనను నేర్పులేని రైతులకు తగినదికాదు. రైతుకు సాధారణముగా వ్యవసాయసంబంధములగు పనులుమాత్రమే తెలియును. అయితే యిక్కడచేయవలసినపని రోడ్డుకంకరకొట్టుటలువేయుట, కంకరనేలను గడ్డపారసుత్రవ్వుట దీనికి అనేకసుగల పనివారుఅవసరము. అదియుగాక యిప్పటికి రైతు చాలరోజులనుండి వరుసగా చాలినంత ఆహారము లేనందువల్ల, చిక్కినంత ఆహారమైనను మంచిదికానందువల్ల చాలవరకు బలహీనుడైనాడు. అటువంటిస్థితిలో అతనుకంకరగొట్టుటవంటి పనులేమిచేయగలడు? అందువల్ల అతడు తనకు తనకుటుంబమునకు ఆహారమునకును, మేతలేక అల్లాడుచున్న తనపశువులకు మేతకొనుటకును చాలినంత సంపాదించుట సాధ్యముకాదు. ప్రతిచోటను పశువులు మేతగాని, త్రాగుటకు నీళ్లుగాని లేక మహాభయంకరమగు బాధ ననుభవించుచున్నవి. ఇప్పటికే పూర్వపు పశుసంఖ్య రాయచూరు జిల్లాలో నూటికి ౨౦ వంతున తగ్గినది.

ఇంక యిప్పుడు మేతయు, త్రాగుటకునీరున్ను దొరకుటకు చాలిన తగుయేర్పాట్లు చేయుటకు వెంటనే ప్రయత్నము చేయకున్నచో, రైతులు నిరాశచే ౮౦—౧౦ రూపాయల వెలగలపశువులను కసాయివానికి చంపుటకై ఒక్కొక్కటి రెండుమూడురూపాయిలవంతున అమ్మవలసి వచ్చును. అప్పుడుయీజిల్లాలోఒక్క పశువుగానిలేనిసమయము రాగలదు.

రాబోవుసంవత్సరములో తగినంత వర్షముపడినప్పటికి పడకపోవచ్చును. ఒకవేళపడినను రైతువ్యవసాయ సంబంధములగుపనులను చేయజాలడు. రాయచూరులోను కొప్పలులోను రైతులు తమపశువులను అమ్మివేయుట యేగాక తమకుండుపాత్రలు, వ్యవసాయపుపనిముట్లు, అఖరుకు గృహోపకరణములు మొదలగునవి ప్రతిదానినియ్యము అమ్మవలసివచ్చెను. ఇప్పుడువారికి పంటలుపండని భూములు తప్పమరేదియు లేదు. ఆభూములనువారు రెహానుపెట్టి తమకుకావలసినది అప్పుతెచ్చుకొనలేరు, వాటినిఅమ్ముకొనలేరు. రబ్బీపైన్ను ఖరీపుపై యెంతనష్టమైనదో అంతనష్టమైనది. మాన్వి, సింధనూరు తాలూకాలలోను, కొప్పలులోను పోవునప్పుడు, యిప్పటికే కోతకుసిద్ధమైయుండవలసిన భూములుపైర్లుకొలది యిదివరకెన్నడుగాని సాగుబడిచేయకొనట్లు కనుపించును. కొంచముపెరిగినట్టివిన్ని, ప్రతిపైరులు యేమాత్రము సూచిగలేవు. వీనికైనను రాయచూరులోను, కొప్పలులోను జనవరి కడపటివారమందు అకస్మికముగ పడినఅతివర్షము వలన చాలనష్టమువ ముగ కలిగినది. మరియుకొప్పలులో మొలకలెత్తినపైరు నూ ౩౦౦౦౦ అవంప నష్టమయ్యెను. కొప్పల్ జాగీరులోయీ మధ్యనే రబ్బీకిస్తీలపై రూపాయలో [illegible] అణాలమాఫీకిన్ని [illegible] అణాలబకాయింపునుకు అజమాయిషీ; రాయచూరుజిల్లాగుండాటుకం [illegible] క్షామపరిమన కార్యములను చేయుటకు [illegible] ౧౦౦౦౦ లు అనుమతించబడినవి. అవి యెప్పటిగానుండునో [illegible]ను, కొనిరాయచూరులో యింతవరకును రబ్బీకిస్తీలపై మాఫీ చేయబడనేలేదు.

కొప్పలులోను, రాయచూరులోను పరిస్థితులు రాయలసీమలో పరిస్థితులను బోలియున్నవి. మద్రాసు అక్కడ ప్రభుత్వమునుచూడుడు. బళ్లారి ప్రభుత్వము అక్కడిరైతులు రాబోవుకాలమ నెలలలో జీవించుటకై పనులనుయిచ్చుటకు కష్టము సూచించి వెంటనే క్షామమని ప్రకటించినది. రాయచూరులోను, కొప్పలులోనుకూడ అట్లెప్రకటించి, అట్టి ప్రకటనవలన మోయవలసిన బాధ్యతలను నిస్సంకోచముగ అంగీకరించుట అత్యవసరము. రాయచూరులోను కొప్పలులోను గ్రామములలో పోవు వారికెవరికిగాని యీవిషయమై సందేహము ఉండజాలదు.

రాయచూరుజిల్లాలోను కొప్పలు జాగీరులోను నేను, గ్రామముగ్రామము చూచినాను. ప్రతిచోటను నేను [illegible] తో ప్రాణముతోయున్న [illegible] చిక్కి బాధపడు పశువులను, చిక్కిపోయినపిల్లలను, అకలి [illegible] ముఖములతో మందిరకును యింతకుముందెన్నడు చవియెరుగని కష్టములను భవించవలెనో యని దిగులుతోనిండిన కన్నీటిపూవులతోను మనుష్యులను గాంచితిని. సాధారణముగా యిండియాలో పల్లెజీవనము అనగానే దారిద్ర్యము, బలహీనత. ఈయనుభవముతో బాగాంతెలిసినకు పరిచయముగలవారుకూడ పైచెప్పినవాటినిచూచిన విపత్తి స్పష్టముకాగలదు. ఈవిపత్తిని తత్సంబంధఅధికారులు తామునుచూడక యితరులను చూడనీయకుండుటకు నిర్ణయించికొన్నట్లున్నది. ఇది దురదృష్టము రాయచూరులోను కొప్పలులోను పరిస్థితులను గూర్చి విచారణచేయుట ప్రతివానికిని న్యాయమైన హక్కుకదా! కాని యీవిషయమునకు సంబంధించిన ప్రభుత్వాధికారులు యెవరువిచారణచేసిన యేమగునోయని విపరీతమైనభీతిని పొని వెఱ్ఱిభయముచూపుచున్నారు. ఇదిగమనించిన ఆ అధికారులమనస్సులలో చేయవలసినపను లెన్నియో చేయబడలేదనియు, చేయవలసినపను లెన్నియో తమలోచేయబడినవనియు భయమున్నదోయేమోనని యెవరికైనను ఆశ్చర్యముకలుగవచ్చును. రాయచూరు, కొప్పలులను పోవుటలో నాముఖ్యోద్దేశ్యమేమియని నన్నుకూడ ప్రశ్నించియున్నారు. నేనుఅక్కడ క్షామపరిహారమునకై చేయబడుచుండు పనులవల్ల పొట్టకూడు వెళ్లదీసికొనువారిని అపనులను చేయవద్దనియు పన్నులుకట్టవద్దనియు యింకను యిట్టియితర ఉద్దేశ్యములేవో మనస్సులో పెట్టుకొని వాటినిగూర్చి ప్రచారముచేయుటకై పోయియుంటినవియు అనుమానముమ వ్యాపింపజేయుటకు యత్నము చేయబడెను. ఇటువంటిఅనుమానములను ఆహారములేక జీవచ్ఛవములైయున్న వారికి సంబంధించినసందర్భములో సూచించుటలోయుక్తిలేదు. ప్రభుత్వమువారు నిజముగా రాయచూరుప్రజలకు సేవచేయుటకెవరు బుద్ధితోవచ్చు ప్రతివారియెడలను యిట్లుఅనుమానపడుచున్నచో, అందువల్ల పరిపాలనలో యేవో లోపమున్నదనియు, విచారణచేయుటచే ఆదిబైటపడునని యు అనుమానమేర్పడుటయేగాక రాయచూరు, కొప్పలుప్రజలకు హైదరాబాదుప్రజల సానుభూతి, సహాయములులేకుండ చేయుటయగును. రాయచూరులోను కొప్పలులోను యిపుడుండుపరిస్థితులనుగూర్చియు, క్షామపరిహారమునకై యింతవరకు చేయబడినపనులనుగూర్చియు సరిగా తెలుపవలసినదని ప్రభుత్వమువారినికోరుటకు ప్రజలకుహక్కుగలదు. అంతేగాక అట్లుఅడిగి తెలుసుకొనుట ప్రజలవిధి. ఎందువల్లననగా యింతవరకు చేయబడినపని క్షామపరిహారమునకు చాలునా చాలదాయని ప్రజలు తమంతటామే తెలిసికొనవలెను. క్షామమునకు గురియైన ప్రాంతములో—ఇందులో బీజపూరున్నా రాయలసీమయు చేరియున్నవి—ఇందువల్ల అత్యల్పవర్షము మాత్రమే కల్గి యుండుటకాక కూడులేక మాడుస్థితిలోనుండు వేలకొలది మందికి కొంచెము రక్షణమొసంగుటకు గట్టిప్రయత్నము యేమైనచేయబడెనేదో చెప్పవలసినదని కూడ ప్రభుత్వమువారిని అడుగుట ప్రజలవిధి. అడవులవృద్ధిచేయుట మేతనిచ్చుపైరులు వేయుటకు విస్తీర్ణమునువృద్ధిచేయుట, చేతితో నూలువడకుట, నేయుట, కుప్పవేయుట మొదలగు గృహపరిశ్రమలకు ఆ జిల్లాలోగల గొప్ప అవకాశములను సంపూర్ణముగ వృద్ధిచేయుట —యిట్టివిధానమును అనుసరించినచో రైతుకు వ్యవసాయమునకు వచ్చు ఆదాయమునకుతోడుగా శాశ్వతమైన యితర ఆదాయమార్గములను చూపించినట్లగును.

వీటికన్నింటికి తోడుగా నీటిపారుదల సౌకర్యములకు ఎదో యొకమంచి యేర్పాటుచేసిన రైతును ప్రతిసంవత్సరము వర్షముపై ఆధారపడకుండ చేసిరక్షించినట్లగును.

తుంగభద్రా ప్రాజెక్టును గూర్చి యిప్పుడు దానికి సంబంధించిన వివిధప్రభుత్వములు విద్యాసంస్థలలోవలె వాదోపవాదములతో కాలము వృథాచేయుచున్నవి, ఆప్రాజెక్టును ఆచరణలో సాధించినచో, అందువల్ల రాయచూరుయొక్క భావిచరిత్రయంతయు మారి, అక్కడి ప్రజలు యెల్లప్పుడు సరిగాతిండిలేక మాడుచు తమ భావిగతి యెట్లోనని దృఢమనస్సు లేక శారీరకముగను మానసికముగను వృద్ధిలేనిస్థితినుండి తప్పించుకొని హైదరాబాదుయొక్క అభివృద్ధికి తోడ్పడగల్గునంత స్థితికి వచ్చుటకు అవకాశ మేర్పడును.

[illegible] ఆదాయమునకు వచ్చిన పెంకలలో చెప్పినట్లు [illegible] కోట్ల [illegible] లక్షల [illegible] యున్నచో [illegible] గలదని చెప్పబడుచున్న రాయచూరు, కొప్పల్. [illegible] జిల్లాల ప్రజలకు [illegible] వెంటనే ఖర్చుపెట్టవలసినదని కోరుటకు ప్రజలకు హక్కుగలదు.

ప్రభుత్వమువారు [illegible] చేయవలసిన విషయకార్యములను చేయుటకు [illegible] నేను స్త్రీపురుషులు పసిపిల్లలు [illegible] భావముతో [illegible] క్షామపరిహారము [illegible] వేయుడి త్వరపడి [illegible] ప్రతిప్రాణికిని జీవించుటకు హక్కుగలదు, [illegible] యీయనుగుర్తించుట ముఖ్యము."

ఆరోగ్యపు సినీమాకారు సంచారము

నిజామాబాదు మెదకు నల్లగొండ వరంగల్లు మహబూబునగరు గుల్బర్గా జిల్లాలలో ఆరోగ్యాంశబోధమునకు సినీమాకారుయొక్క సంచార కార్యక్రమము. యీవిధముగ సర్కారు ఆరోగ్యాధికారిచే నిర్ణీతమైనది.

౮ మొదలు ౯ తర్థిబెహాసు ౧౩౪౪ ఫ. వరకు		సిద్దిపేట
౧౦. మే. ౧౧ వరకు	,,	చేర్యాల
౧౨	,,	బచ్చన్నపేట
౧౩.	,,	ఆలేరు
౧౪. మే. ౧౫ వరకు	,,	జనగామ
౧౬.	,,	రామారెడ్డిగుడ
౧౭.	,,	నాగవరం
౧౮. మే. ౧౯ వరకు	,,	సూర్యాపేట
౨౦.	,,	నాయకన్గూడ
౨౧. మే. ౨౪ వరకు	,,	ఖమ్మంమెట్టు
౨౫.	,,	బూర్గంపహాడు
౨౬. మే. ౧౧	ఖుర్దాదు వరకు	బూర్గంపహాడు
౧౨. మే. ౧౩ వరకు	,,	పాల్వంచ
౧౪.	,,	అనిసెట్టిపల్లి
౧౫.	,,	కొదంపూడి
౧౬. మే. ౧౭ వరకు	,,	యెల్లందులపహాడు
౧౮. మే. ౨౧ వ	,,	ఖమ్మంమెట్టు
౨౨	,,	ఖమ్మంమెట్టు
౨౩.	,,	నేలకొండపల్లి
౨౪	,,	కోదాడు
౨౫. మే. ౨౬ వరకు	,,	హుజూర్నగర్
౨౭	,,	మునగాల
౨౮.	,,	నక్రేకల్
౨౯.	,,	పానూరి
౩౦.	,,	రాంచర్ల
౩౧. మే. ౧ వ	తీరు వరకు	మిర్యాలగూడ
౨. మే. ౪. వరకు	,,	దేవరకొండ
౫.	,,	చార్కొండ
౬. మే. ౭ వ.	,,	కల్వకుర్తి
౮.	,,	తెల్కపల్లి
౯.	,,	లింగాల
౧౦. మే. ౧౧ వ.	,,	అమరాబాదు
౧౨. మే. ౧౩ వ.	,,	నాగరకర్నూలు
౧౪.	,,	జెడ్చర్ల
౧౫.	,,	కోయిలకొండ
౧౬.	,,	మొహమ్మదాబాదు
౧౭. మే. ౧౮ వ.	,,	కొస్గి
౧౯. మే. ౨౦ వ.	,,	కొడంగల్
౨౧ మే ౨౨ వ.	,,	తాండూరు
౨౩. మే. ౨౪ వ.	,,	చించోలి
౨౫.	,,	మిర్జాల
౨౬.	,,	మాయంపేట
౨౭. మే. ౨౯ వ.	,,	పర్గి
౩౧.	,,	హైదరాబాదు.

మహమ్మదీయులకు ఆయుధనిషేధము

బక్రీదు మొహరంపండుగలలో అల్లరులుజరుగకుండ చేయుటకు ఢిల్లీచీఫ్కమీషనరు మార్చి౧౧నుండి రెండునెలలవరకు ౧౪౪ సెక్షనునకులలో పెట్టెను. తమవిధిని నెరవేర్చుచున్న ప్రభుత్వోద్యోగులుతప్ప మరెవరును తుపాకులు పిస్తోలు శస్త్రములున్నగు నేయుధమును వెంటనుంచుకొని ప్రాతఢిల్లీ క్రొత్తఢిల్లీ మునిసిపలుసరిహద్దులు విడిలుటైనులు! కోట మున్నగుప్రాంతములలో పెరుగగూడదు. ఈ ఆయుధములను రాళ్లుయిటుకలుమున్నగువానిని యీప్రాంతములలో నేయింటిలోను చేర్చియుంచగూడదు.ఆవియీ అర్డరులో నున్నది.

మైసూరు స్త్రీవిద్యలో ౫ సంవత్సర స్కీము

బెంగుళూరు, మార్చి ౮:-

మైసూరుస్త్రీల మహాసభా ప్రతినిధులు దివాను సర్ మిర్జాఇస్మాయిల్ గారిని సందర్శించిరి. మైసూరు రాజ్యములో స్త్రీలవిద్యాభివృద్ధికై వారు తయారుచేసిన అయిదు సం॥ల పథకమును సంస్థానప్రభుత్వము కార్యాచరణలో పెట్టవలెనని కోరిరి, వారుచెప్పినదంతయు దివానుగారు శ్రద్ధతో నువిని వారిపథకమును పరిశీలించి స్థలములలోనే ప్రస్తుతము ఆచరణమునకు తెచ్చుట యుక్తమని ఆమాత్యుడు ప్రతినిధులకు సూచించెను.

సంస్థానములకు యూరపియాధికారులు

క్రొత్తఢిల్లీ మార్చి౮ —

నేడుప్రశ్నసమయమున విదేశ రాజకీయ శాఖోద్యోగులనుసంస్థానములలో పనిచేయుటకుఇండియాప్రభుత్వమువారు పంపుచుండుటను గూర్చి సత్యమూర్తిగారుకొన్నిప్రశ్నలడిగిరి.

సత్యమూర్తి గారు:—ఎంతమంది యూరపియ ఉద్యోగులను సంస్థానములలో పనిచేయుటకు పంపిరి?

మెట్కాఫ్ గారు:—౩ గురు యూరోపియనులు సంస్థానములపనులలో నున్నారు. ౬ గురు ఇండియాప్రభుత్వమువారి విదేశ రాజకీయ శాఖోద్యోగమునుండి విరమించినవారు.

సత్యమూర్తి:—సంస్థానములకు అశాఖోద్యోగులపంపుటలో భారతీయులకంటెన్న యూరోపియను అధికారులపై ఎక్కువ అభిమానము చూపబడుచున్నదా?

మెట్కాఫ్:— చూపబడుటలేదు.

సత్యమూర్తి:—కొచ్చిన్ మహారాజా గారిని, భారతీయునికిబదులు, యూరోపియనుద్యోగినే తమ సంస్థానములో నియమించవలెనని, విదేశ రాజకీయశాఖవారు నిర్బంధపెట్టుచున్నమాట వాస్తవమేనా?

మెట్కాఫ్:—అధ్యక్షునితో సంస్థానములకు ప్రభుత్వమునకు సంబంధించిన రహస్యసంబంధములనుగురించిన ఈ విషయమై ప్రశ్నింపబడ వీలులేదు.

అధ్యక్షులు మెట్కాఫ్ గారివాదనవంగీకరించి, ఆప్రశ్న సక్రమము గాదని త్రోసివేసిరి.

లాల్చంద్ నవల్రాయ్.—సంస్థానప్రభుత్వమువారు కోరినగదా విదేశరాజకీయశాఖవారు తమయుద్యోగులను కొరకాలము బదిలిచ్చుట

మెట్కాఫ్ గారు:—అవును సంస్థానప్రభుత్వమువారు ఉద్యోగులకు రమ్మనికోరవలెను వారినిపంపుటకు మాకు ఉండవలెను అవుద్యోగులు సంస్థానములకుపోయి పనిచేయుటకంగీకరించవలెను అప్పుడుగాని పంపబడరు

జేరాయ్ గారు. అట్టి సంస్థానోద్యోగములలో పనిచేయుచున్న యూరపియనుద్యోగులసంఖ్య గత ౫ సంవత్సరములలో ఎంతహెచ్చినది?

మెట్కాఫ్:—ఈప్రశ్నకు జవాబుచెప్పుటకవకాశములేదు

మహమ్మదీయులకు గోవధ నిషేధము

లక్నో, మార్చి ౮:-

గడచినసం॥న బక్రీదుపండుగలప్పుడు సాంఘిక అల్లరులుజరిగియుండెను. ఆపండుగలుదగ్గరికివచ్చుచుండుటచేత హిందూ ముస్లిములకు పెనూయని భయపడుచు సెక్షను ౧౪౪ను జిల్లాధికారులు అయోధ్యలోను, పరిసర ప్రదేశములందును ప్రయోగించినట్లు ఫైజాబాదునుండివచ్చిన వార్తవలన తెలియుచున్నది. ఈ౧౪౪ సెక్షనుక్రిందచేయబడిన ఉత్తరువుప్రకారము గోవధ చేయరాదని మహమ్మదీయులు నిషేధింపబడుచున్నారు వారిందుకై తమఅసమ్మతిని ప్రకటించుటకు సమావేశములుచేయుచున్నారు. గడచిన సం॥ ఉంచబడిన ప్రత్యేకపోలీసుల యింకనుజిల్లాలో యున్నారు. అధికారరీత్యా వివరములింకను బయటికి రాలేదు.

గోలకొండపత్రికా ప్రచురములు

ఉచ్ఛల విషాదనాటకము	0-12-0
కృష్ణార్జున సంవాదము	0-6-0
సంఘోద్ధరణ	0-6-0
కర్నూలురాజ వంశావళి	0-2-0
కృష్ణాలహరి	0-1-0
సుధాలహరి	0-2-0
బమ్మెరపోతనామాత్యవిజయము (హరికథ)	0-1-6
రఘునాథ	0-1-0
చారుమీనారు	0-1-0
పంచముల చరిత్ర	0-3-0
హాలీకల్దారు జంత్రి	0-2-0
క్వాల్లు కుబూలియ్యతులు 100 కి	2-0-0
ప్రాంసరీనోట్లు	2-0-0

నోటు:—హిందువులపండుగల ప్రతులు ఖర్చైపోయినవి.

REG. No. N. 45

Reg. No. M. 2185

STAMP

Printed and published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad Editor K. Balakrishna Reddy